

კაჟა ეტზისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკარსალი“
თბილისი 2019

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

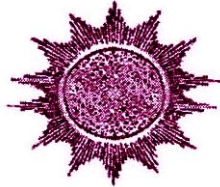
2019

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 1

2019

მთ. რედაქტორი

ტიტუ მოსია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი,
აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2019

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2019

თბილისი, 0186, ა. ჰოლიბაოვსკაიანს №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-582-2 (I ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხოგის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაჰვილი“, ფილორ ტიუტჩევის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთომეხუთი – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალგუნავი“-ს ხუთომეხუთის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, როგორც ორიათასზე მეტი პოეტური ძმნილება იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, როგორც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაგული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გურაალთა, მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწეს ქართული კოეზიის რაინდის, საქართველოს გურაალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაურებატის, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დესკანის მედლისა და „დიოსკურია 2005“-ის, მწვიდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვიდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გურაალთა მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამცნიერო აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეტი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდად ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანტიკომედი, აბრეთვე, პრეზისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საზოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მძვინვარე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

პოეტის ასტრომეული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შებადარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ ახანჯარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული კოსმიური „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათტომეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არსის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომეული დაკიდა და ბაანცოცხლა, მიძინეული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათტომეუტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითები.

100-ტომეული... ძველის ბაჩენის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუძენია დღამიწაზე...

კოსმოსში კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგულეშავი მისვლია... მათ იცინან იმ იწყება დღამიწვის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

პოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცინვად შხეხვი ყოველ ძეხას, ყოველ აბეხას.“

ა. პუშკინი

გთავაზობთ, ამონარიდებს ვაჟა ეგრისელის შე-
მოქმედებისადმი მიძღვნილი ათასამდე ქართველ და
უცხოელ მწერალთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღ-
ვაწეთა წიგნებიდან, სტატიებიდან, წერილებიდან:

ვაჟა ეგრისელის ლექსები მცირე ზომის ჩანახა-
ტებს წარმოადგენს, მეტაფორებითა და დრამატიზმით
რომბა დამუხტული. მინიატურული სალექსო ფორმა
პოეტისათვის სააზროვნო სივრცედ იქცა, რამაც ხელი
შეუწყო თვითმყოფადი სტილის დამკვიდრებაში.

საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობა,
გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“.

18 ოქტომბერი, 1991 წელი.

გრიგოლ აბაშიძე – აკადემიკოსი: „ვაჟა ეგრისე-
ლი გამოკვეთილი ხმისა და მაძიებელი სულის პოე-
ტია.“ („სიღბო ნაქსოვისა“, 1991 წელი).

ელგუჯა ამაშუკელი – საქართველო სახალხო
მხატვარი, პროფესორი: „...ვაჟა ეგრისელის „კოლხუ-
რი ფსალმუნები“ თუ მშობლიური ეგრისისადმი მიძ-
ღვნილი ლექსები, თამამად შეიძლება ითქვას, ღირ-
სეულ დამფასებელს ელოდება და პოეტური ხილვე-

ბი, სახეები, მეტაფორები ბევრს შემოუბრუნებს მზე-
რას თავისი ქვეყნის მშვენიერებისაკენ, მის სულიე-
რებისაკენ, მიწიერი ტკივილებით აღსავსე სახესრუ-
ლი სილამაზისაკენ...” (1991 წელი).

აკაკი გაწერელია – პროფესორი, ლიტერატურათ-
მოდნე: „ვაჟა ეგრისელის პოეზია ქართული სულის
მარადიული ყივილია. მისი შემოქმედება ნაკლებად
ან სრულებით ვერ პოულობს ანალოგს ეროვნულ და
მსოფლიო პოეზიაში... ვაჟა ეგრისელის მეტაფორული
აზროვნება მიუწოდებელი და განუსაზღვრელია... ვაჟა
ეგრისელის სტილი ღრმადაა დაკავშირებული ქარ-
თული სალიტერატურო ენის უძველეს პლასტებთან,
კერძოდ, ბიბლიის (ძველი და ახალი აღთქმის) წიგ-
ნებთან. ამაში პოეტის სხვადასხვა დროს გამოცემუ-
ლი წიგნების სახელწოდებებიც დაგვარწმუნებს: „სი-
ცოცხლე,” „ამაღლება,” „ნათელხილვა,” „საგალობე-
ლი,” „იქმენ ნათელი!” და სხვა. „ფსალმუნი” და
„ბიბლია” მარტო საკულტო ძეგლები როდია, ისინი
ამავე დროს უდიდესი მხატვრული ძეგლებიცაა.

...ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში შემავალი სტილური
ინგრედიენტები, როგორც ბარათაშვილისა, აქამდე
უცნობი სამყაროს მოდელის შესაქმნელადაა გამოყე-
ნებული პოეტის მიერ. ამის შესახებ ბევრი თქმულა
და დაწერილა, რაც მგოსნის უსამანო ინტელექტუა-
ლურ მასშტაბებზე მიგვანიშნებს და ნებას მაძლევს
ვთქვა, რომ ვაჟა ეგრისელის პოეზია 21-ე საუკუნის

რიჟრაჟზე ამომავალი ნათელია, რომელსაც ჩაქრობა არ უწერია (1991 წელი).

არავირა აკაპიტო – პოეტი (იაპონია): „...ყველა პოეტი ღვთის შვილია, მაგრამ ისაკავა ტაკუ-ბოკუ, ფედერიკო გარსია ლორკა, ვაჟა ეგრისელი, – ჩემი სულის ნაწილია...“ (1983 წელი).

რევაზ მიშველაძე – მწერალი, პროფესორი: „ვაჟა ეგრისელმა წლების განმავლობაში მიგვაჩვია თავის ლექსს. ეს გახლავთ აღმოსავლური მონიატურული ნახატივით მცირე ზომის, მეტაფორებითა და დრამატიზმით დამუხტული პოეტური ჩანახატი. პოეტმა ამ ფორმის ერთგულებით მოახერხა თანამედროვე მკითხველის განწყობილებასთან მისადაგებული და თავბრუდამხვევი სინქარით დაღლილი მოქალაქსათვის ადვილად აღსაქმელი მცირე მოცულობის ლექსით მშვენივრად მოეტანა ჩვენამდე თავისი პოეტური სათქმელი. ნატიფი ხელწერითა და ნათელი სახეებით ჩამოქნილ-ჩამოგვირისტებული სხარტი სტრიქონები თითქოსდა ლიტერატურული ქამანდი გახლავთ, უეცრად რომ შეგაჩერებს, თავისი სიმოკლითა და ლაპიდარულობით ყურადღებას რომ მიგვაქცევენებს, მერე უადრესად თანადროული და ეროვნული პოეტური აზროვნებით გაიძულებს, ჩამოჯე და პოეტის ფიქრი გაიზიარო, მის სტრიქონებთან ღამე გაათიო...“ (1989 წელი).

ლევან სანიკიძე – მწერალი, პროფესორი: „საქარ-

თველოს ხომ რამდენი ხანია პოეტთა ქვეყანას უწოდებენ. ყოველ შემთხვევაში, საქართველო საგსეა „სემი პოეტებით“ – „ნახევარ პოეტებით“ მაინც დიდმა პოეტმა ჰორაციუსმა რომ თქვა ორიათასი წლის წინათ. ხოლო, „პოეტი სრული“ – საქართველოში მოიძებნება ოდენ თითზე ჩამოსათველელი, მათ შორისაა ვაჟა ეგრისელი. იგი ჭეშმარიტად დიდი პოეტია...” (1993 წელი).

გიორგი სიჭინავა – მწერალი, ჟურნალ „აიას“ მთავარი რედაქტორი: „...ვაჟა ეგრისელის დიდებულმა პოეტიამ ამამდღა და დამარწმუნა იმაში, რომ ეგრისელი, როგორც კოლხი, ღირსეული შთამომავალია აიეტის, გუბაზის, ფარტაზის და დიდი ცოტნე დადიანისა...” (1993 წელი).

ნუგზარ ნადარაია – ფაზისის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი: „... ვაჟა ეგრისელი – სიცოცხლეშივე ქართული ერის და მისი ძირძველი მხარის – სამეგრელოს უკვდავებად ქცეული ლეგენდაა, ილია ჭავჭავაძისეული უმტკიცესი ბურჯი და აკაკი წერეთლისეული ჩონგურის გაუწყვეტელი სიმია... „კოლხური ფსალმუნებით“ დედა საქართველოს მესობზე, დიდი პოეტი და საზოგადო მოღვაწეა...” (1993 წელი).

ნიკოლოზ სიანოვი – მწერალი, შორეული ნაოსნობის კაპიტანი: „დედამიწის თითქმის ყველა კონტი-

ნეტის ნავსადგურში, სადაც კი შევსულვართ, ყველგან ჩვენი საყვარელი პოეტების: სერგეი ესენინის, ფედერიკო გარსია ლორკას, ისიკავა ტაკუ-ბოკუს და ვაჟა ეგრისელის წიგნები დაგვიტოვებია საჩუქრად...” (1983 წელი).

რეზო აღამია – მხატვარი, მწერალი: „...კოლხური ცივილიზაციის უცნაური მოვლენა – ვაჟა ეგრისელის პოეზიის მარადმწვანე ველზე ბიბლიურ ხედ აღმოცენდა და მისმა არნახულმა ნაყოფმა უზომოდ გაამდიდრა დღევანდელი ქართული ცივილიზაციის საგანძური. ვაჟა ეგრისელს რამდენიმე ათასი წლის წინათ კოლხეთში რომ ეცხოვრა, უთუოდ ისევ დიდი პოეტი, ფილოსოფოსი, მათემატიკოსი და ვარსკვლავთ მრიცხველი იქნებოდა...” (1993 წელი).

სოკრატ არშვა – პროფესორი: „...ეგრისელის უაღრესად ეროვნული შემოქმედება, მსოფლიოს ნებისმიერი დიდი ქვეყნის მხატვრულ ლიტერატურას დაამშვენებდა...” (1983 წელი).

ვეგენი აქუზარდია – მწერალი: „...როგორ იქნება, ვაჟა ეგრისელის ათასგვერდიანი „იქმენ ნათელი“ გადაშალო და შთამბეჭდავმა მეტაფორებმა, ხატოვანმა თქმებმა, მშობელი ცისა და მიწის თვალმარგალიტებმა არ გაიზიარონ ჭეშმარიტ პოეზიას: „ჯერ არ ნახულს, ჯერ არ გაგონილს.”და არ აღიარო: „ვიქმენ ნათელი!” „პოეზია უპირველეს ყოვლისა!” აბა, პრემი-

ებით არც დიდი გალაკტიონი გაუნებიერებიათ, -
თუნდაც თუ გაწითლებულა ვინმე, ეგ რა მოგვსლი-
აო..." (1993 წელი).

გურამ კუპატაძე – აკადემიკოსი: „... ეგრისელის
ზოგიერთი „ფსალმუნი“ კოსმიურია და ბევრი სინათ-
ლის წელი დასჭირდება მის დედამიწამდე ჩამოღწე-
ვას“... (1981 წელი).

ნუგზარ სართანია – ინჟინერი: „...ქართული პოე-
ზიის რაინდის – ვაჟა ეგრისელის პოეტური ენერგია
ენგურჰესის კაშხალია, პრეისტორიული კოლხეთიდან
თანამედროვე, ისტორიულ სამეგრელოში (საქართვე-
ლოში) გადმოხეთქილი და მირიად სხივად გაბრწყინ-
ებული, რომელსაც ძალუძს წყვილით მოცულ
სამყაროს ნათელი მოჰფინოს...“ (1991 წელი).

ჯემალ აჯიაშვილი – პოეტი, მთარგმნელი: „არ
მშორდება და მუდამ თან დამდეგს ვაჟა ეგრისელის:
„და...ჩემი ლექსის ყველა სტრიქონი, მოშურნეთათვის
ჩემი მამულის, არის საყვირი იერქონის!“- ჭკმმარი-
ტად!“ (1983 წელი).

შოთა ბადრიძე – პროფესორი: „ფიქრმიუწდომე-
ლია ვაჟა ეგრისელის მეტაფიზიკური პოეზია...“ (1991
წელი).

ოთარ ბერაძე – პროფესორი: „ვაჟა ეგრისელმა, ამ
მღალღზნეობრივმა და ღვთიური ცეცხლით გულანთე-

ბულმა პოეტმა, ახალ სიმაღლეზე აიყვანა უბედელსი და უმშვენიერესი ქართული პოეზია...” (1991 წელი).

მერაბ ბერიძე – დრამატურგი: „...თავაწეულმა უნდა იაროს ვაჟა ეგრისელმა, რადგან სულ ერთი ნაბიჯია დიდების მწვერვალამდე...” (1991 წელი).

მურმან ბერია – პროფესორი: „მეოცე საუკუნეში, გალაკტიონისა და ტერენტი გრანელის მერე, ყოფნა-არყოფნის, მარადისობისა და წარუვალობის, სულის მარადიულობის მტკივნეულ პრობლემებს ვაჟა ეგრისელის დარად არცერთი ქართველი პოეტი არ შესჭიდებია...” (1991 წელი).

ხუტა ბერულავა – პოეტი: „ვაჟა ეგრისელი დიდი პოეტია”... (1991 წელი).

აკაკი ბეშიძე – აკადემიკოსი: „ვაჟა ეგრისელის ლექსები – მინატურული ვულკანებია, საიდანაც მეტაფორებისა და ეპითეტების ლავა იფრქვევა...” (1983 წელი).

ზაურ ბოლქვაძე – პოეტი: „სანამ საქართველო იქნება, ვაჟა ეგრისელის პოეზიაც იცოცხლებს...” (1983 წელი).

ნანა ბოხუა – პოეტი: „ვაჟა ეგრისელის პოეზია – ფენიქსია მითიური კოლხეთის ფერფლიდან აღმდგარი და დღევანდელობაში მოფრენილი.“ (1991 წელი).

ემირ ბურჯანაძე – მხატვარი: „როგორც სვეტიც-

სოველმა ქართული ცა, ისე აამაღლა ვაჟა ეგრისელმა უმშვენიერესი ქართული პოეზია...” (1982 წელი).

გიორგი გაჩეჩილაძე – კრიტიკოსი, პროფესორი: „ახალი თაობის პოეტებმა ოცდამეერთე საუკუნეში ვაჟა ეგრისელისებურად უნდა დაიწყონ წერა...” (1991 წელი).

ნოე გელაშვილი – პედაგოგიურ მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე პრეზიდენტი: „ეგრისელის პოეზიას მხერა მიწისაკენ კი არა, უფრო ცისკენ გაურბის და განსაცვიფრებელ სიახლეებს გვთავაზობს...” (1991 წელი).

აკაკი გელოვანი – მწერალი, მთარგმნელი: „ბუნებისა და ადამიანის ცოცხალი კავშირი, ვაჟა-ფშაველას პოეზიაში რომ უმაღლეს ასახვას პოულობს, ვაჟა ეგრისელის ათას გვერდიან ერთტომეულში „იქმენ ნათელი“ სულ სხვა, თვისებური შინაარსს იძენს, მაგრამ აქაც იგრძნობა კლასიკური პოეზიის ერთგულება... და ორი დიდი პოეტის სულიერი ნათესაობა...” (1993 წელი).

აკაკი გეწაძე – მწერალი: „ვაჟა ეგრისელი დიდი პოეტური ენერგიის კალმოსანია. ვაჟა ეგრისელი არის ვაჟა ეგრისელი, თვითმყოფადი პოეტი, რომელსაც თავისი სამყარო გააჩნია... (1993 წელი).

გივი გვენტაძე – პროფესორი: „მდიდარი და მრავ-

ვალსპეკტრიანია ვაჟა ეგრისელის პოეტური სამყაროს შექმნის ხერხი. მისი მხატვრული პალიტრა გამოირჩევა ფერების სიუხვითა და ტონალობის სიფაქიზით, სხივამტარი ალგორითებით და ცხოვრებისეული შედარებებით...” (1991 წელი).

შალვა ილუზიძე – საქართველოს სახალხო არტისტი: „პროფესორ ტიტე მოსიას მივბაძავ და ვიტყვი: „შოთას და ვაჟას ფერა პოეტია ვაჟა ეგრისელი.“ (1991 წელი).

გიორგი ლარიაშვილი – მოქანდაკე: „ვაჟა ეგრისელის ლექსები – მინიატურული ქანდაკებებია, მეტაფორული აზროვნების უმაღლეს პოსტამენტებზე მდგარი...” (1993 წელი).

თენგიზ გოგოლაძე – მწერალი: „ვეფხისტყაოსანის” მერე რა უნდა დაწერილიყო?! დაიწერა! „განთიადის” მერე რა უნდა დაწერილიყო?! დაიწერა! ბევრი რამ დაიწერა, რადგან დაუშრეტელია პოეზიის წყარო. დაუშრეტელი, უხვი, სიცოცხლითა და იმედებით სავსე... ერთმა ვაჟამ უხვად დაიბერტყა პოეზიის მარგალიტები... ახლა მეორე ვაჟა იბერტყავს უხვად პოეზიის მარგალიტებს...

ვაჟა ეგრისელზე მოგახსენებთ... მე მის ლექსებს უშრეტი წყაროს მარგალიტებს დავარქმევდი – ღრმა-აზროვანს, ფილოსოფიური წახნაგებით და სიტყვა-წყობის მუსიკალურობით.

იხარე პოეზიის ქვეყანან – საქართველოვ!

„იქმენ ნათელი!” (1993 წელი).

ირაკლი გოგოლაური – პოეტი: „თუ ვაჟა ფშაველამ მთები – „გადმოსარა და ხელ-პირი დააბანინა წყალზე,” ვაჟა ეგრისელმა ზღვები: „ფეხისწვერზე დააყენა და მთებს იქით გადაახედა...” (1989 წელი).

ვანტანგ გოილაძე – პროფესორი: „ათასწლეულებში მიძინებული ბერძნულ-კოლხური მითები გააღვიძა ვაჟა ეგრისელმა ქართულ პოეზიაში...” (1986 წელი).

ნიკოლოზ გორბაჩოვი – მწერალი, რუსეთი: „თავისი განუმეორებელი პოეზიით ვაჟა ეგრისელი, რუს პოეტებთან ყველაზე ახლოს ფეოდორ ტიუტჩევთან დგას...” (1983 წელი).

ჯოდორ დადიანი – პროფესორი: „...ვაჟა ეგრისელის ლირიკული ქმნილებები ქართული პოეზიის ოკეანეა...” (1989 წელი).

თამარ დაუშვილი – პოეტი: „...არცერთ თანამედროვე პოეტს არ დაუნახავს ზე-სამყარო იმ თვალით, რა თვალითაც დაანახა ვაჟა ეგრისელმა...” (1988 წელი).

გიორგი ვაშაიძე – გაზეთების: „გეიკო ექსპრესი“-სა და „მოზაიკის“ მთ. რედაქტორი: „ნიჭიერება უდიდესი განძია ადამიანისათვის, მისი მფლობელის – ვაჟა ეგრისელის შემოქმედება არის და იქნება მა-

ნათობელი, მოკაშკაშე ვარსკლავი მრავალსაუკუნოვანი ქართული პოეზიისა..." (1991 წელი).

ფარსადან თოფურია – მწერალი, ჟურნალისტი: „ვაჟა ეგრისელი დიდი შემოქმედია...საქართველოში არ მეგულება ისეთი პოეტი, რომელიც ასე ნაყოფიერად მოღვაწეობდეს და პოეზიის ასეთ მარგალიტებს ქმნიდეს..." (1991 წელი).

აკაკი თოფურია – კრიტიკოსი, ლიტერატურათმცოდნე, პროფესორი: „ქართული ლირიკული პოეზიის ედემისებურ ბაღში – ვაჟა ეგრისელი შემოვიდა როგორც პოეტი-გამოცანა, პოეტი-მოვლენა, პოეტი ნოვატორი..." (1993 წელი).

გივი ინწკირველი – პროფესორი: „რაც და რამდენიც ვაჟა ეგრისელზე იწერება, იმდენი დიდმხედართმთავრებზეც არ დაწერილა ალბათ..." (1967 წელი).

ილია კავკაზაგი – პოეტი: „ვაჟა ეგრისელის პოეზია მიმაჩნია მსოფლიო თანამედროვე ლიტერატურის შენაძენად..." (1981 წელი).

იოსებ კაპანაძე – პროფესორი: „ეგრისელის პოეზია არაფრით ჩამოუვარდება მსოფლიო ტიტანების შემოქმედებას..." (1993 წელი).

ვალტერ კაშია – პროფესორი: „ვაჟა ეგრისელმა ახალი მეტაფიზიკური სივრცეები გადაუშალა პოეტებსაც..." (1988 წელი).

ოთარ კუპრავა – პოეტი: „ვაჟა ეგრისელმა არა მარტო ახალი მხატვრული სახეებით, მეტაფორებით გაამდიდრა ქართული ლიტერატურა, არამედ სრულიად ახალი ვერსიფიკაცია შემოიტანა პოეზიაში...“ (1975 წელი).

შოთა ლომსაძე – პოეტი, პროფესორი: „ვაჟა ეგრისელი, თავისი ყველასაგან გამორჩეული, საკუთარი ხელწერით, ორიგინალური ხმით, მოვლენათა ხედვის მასშტაბურობით და იღუმალის ხილვების უნარით, უკანასკნელი პერიოდის ქართულ პოეზიაში თავისებურ მოვლენად უნდა იქნეს მიჩნეული...“ (1991 წელი).

შოთა მამარადაშვილი – პროფესორი: „შეიძლება გაბედულად ითქვას, რომ ვაჟა ეგრისელის აპოსტილბი 20 საუკუნის პოეზიის პლანეტარიუმში...“ (1991 წელი).

რევაზ მარგიანი – პოეტი: „სვანეთი, სადაც „მთებს ბილიკები დაღის ნაწნავებით ჰკიდია“, ვაჟა ეგრისელმა განუმეორებელი ეპითეტებით შეამკო...“ (1991 წელი).

ელგუჯა მადრაძე – მწერალი, მთარგმნელი: „რასაც ვაჟა ეგრისელზე წერენ, ყველაფერი სწორია და სიმართლე, რადგან იგი ჭეშმარიტად დიდი შემოქმედია...“ (1993 წელი).

კოტე მელაშვილი – მწერალი, პროფესორი: „გალაკტიონ ტაბიძემ, მუხრან მაჭავარიანმა, ვაჟა ეგრი-

სელმა, თითუელმა ცალ-ცალკე თავისებური რეკოლუცია მოახდინეს პოეზიაში – მხატვრული გამომსახველობის მოდელის თუ სტილის, ხერხის თუ ხმის შემოტანითა და დამკვიდრებით...” (1993 წელი).

თეიმურაზ მიბჩუანი – პროფესორი: „აღმოსავლეთ საქართველოს ჰყავდა ვაჟა ფშაველა, დასავლეთ საქართველოს ჰყავს ვაჟა ეგრისელი... ერთიანი, მთლიანი საქართველო ბუნების მომღერალი, ორი დიდი მგოსნის მშობელია...” (2001 წელი).

ლილი მიცკევიჩი – მეცნიერ-ფილოლოგი: „აღამ მიცკევიჩის „ფარისივით“ ამადლებულია ვაჟა ეგრისელის პოეზია...” (1983 წელი).

შალვა მჭედლიშვილი – მწერალი: „ვაჟა ეგრისელის ათასგვერდიანი კრებული – „იქმენ ნათელი!“ მე ვიტყვოდი, მზესავით ამობრწყინდა ქართული პოეზიის ცაზე. მან ბევრი ახალი თქვა, უპირველეს ყოვლისა კი წარმოაჩინა, რომ რუსთაველის ქვეყანაში, მიუხედავად მის გზაზე ხელოვნურად შექმნილი დაბრკოლებებისა, პოეზია მუდმივ წინსვლას განიცდის, სულს ახლებურად ითქვამს, ახალ ფერსა და ხორცს იძენს. როგორც მლოცველი სასოებით შეადგებს ხოლმე ქრისტეს ტაძრის კარს, მკითხველიც ასევე მოკრძალებით გადაშლის ამ წიგნს და ისე შევა პოეტის წმინდათა წმინდა სამყაროში, მგოსნის სიტყვებით რომ ვთქვათ „მის კარ-მიდამოში...” (1993 წელი).

შოთა ნიშნიანიძე – პოეტი: „ვაჟა ეგრისელმა კარგა ხანია დაიმკვიდრა თავისი პოეტური ხელწერა. მისი ლექსი ჩვეულებრივ მინიატურულია, მაგრამ ტევადი. იქ ვერ აღმოაჩენთ სიცარიელეს. მისი ხილვები მეტაფორის პრიზმაშია გამოტარებული და მხატვრული ორნამეტივით აღიქმება...” (1991 წელი).

იოსებ ნონეშვილი – პოეტი: „ვაჟა ეგრისელის, როგორც ნიჭიერი მგოსნის სახელს მაღე მთელი საქართველო გაიგებს...” (1961 წელი)

მურმან პაპაშვილი – პროფესორი: „როგორც ლომის ბოკვერში თვლემს მხეცთა მეფე, ასევე ვაჟა ეგრისელის მინიატურებში კუთავს პოეზიის დაუოკებელი ვნება...” (1991 წელი).

სულხან ჟორდანი – პროფესორი, კრიტიკოსი: „ვაჟა ეგრისელის ლექსები ცრემლებივით წმინდა და სპეტაკია...” (1991 წელი).

ალექსი რაზიკაშვილი – პოეტი, ვაჟა ფშაველას შვილიშვილი: „მიხარია, რომ მეოცე საუკუნეში, ვაჟა ფშაველას მერე, ბუნებისა და სამყაროს თავისებურად აღქმნელი, კიდევ ერთი დიდი პოეტი შეემატა ქართველ მწერალთა რიგებს... რაც დრო გავა, უფრო მეტი ბრწყინვალეობა მოემატება მის პოეზიას, როგორც ამომავალ მზეს... ვაჟა ეგრისელის შემოქმედება ჰგავს მაღალი მთიდან გადასახედს – მომავალში...” (1971 წელი).

ილია რურუა – მწერალი: „ვაჟა ეგრისელის ყოველი ლექსი თითქოს აგებულია ატომბულის მოდელით, რომლის შეკუმშული ენერგიაც ცენტრიდანული ძალის მოქმედების კანონზომიერებით მკითხველის ფანტაზიასა და გრძნობას განიზიდავს ფეთქებადი, თვალის მომჭრელი სხივოსნების შემცველი განფენილობისაკენ...“ (1989 წელი).

ნოდარ ტაბიძე – პროფესორი: „ვაჟა ეგრისელი – კაცი გაჩენილი ლექსისთვის, სიყვარულისთვის, მეგობრობისთვის...“ (1991 წელი).

მორის ფოცხიშვილი – (პოეტი): „ვაჟა ეგრისელმა პეგასი, როგორც თარაშ ემხვარმა ულავი, პოეზიის აბოზოქრებულ ენგურში შეაგლო...“ (1983 წელი).

ზურაბ ქაფიანიძე – სახალხო არტისტი: „როგორც ასომთავრულის, – შუმერთა უძველესი ანბანის, ასეთივე აღმოჩენა იყო ჩვენთვის ვაჟა ეგრისელის უდიდესი პოეზია.“ (1991 წელი).

გურამ შარაძე – აკადემიკოსი: „ვაჟა ეგრისელის პოეზია – მეტაფორული აზროვნებების აბსოლუტური ნოვაციაა.“ (1991 წელი).

ოთარ შალამბერიძე – პოეტი: „ვაჟა ეგრისელი არასოდეს არ ყოფილა რომელიმე აშკარა თუ ფარული კასტის წევრი, არასოდეს აჰყოლია მოღურ რეფორმებს. მოდის თავისით და თავის სათქმელს ამ-

ბობხ. მოჰყვება თავის ფიქრის მდინარეს... და შთაგონებას, ვით ლექსის ძიძას ეფიფინება, როგორც ბავშვი, რომელმაც უცხო თოჯინას მოჰკრა თვალი. მისი პოეტური ყაბახი მისივე ბიოგრაფიაა, დაწყებული სწორედ იმ ომის დროინდელი ბავშვობიდან, კერძოსთან გასაშრობად მიკიდულ ერთადერთ პერანგს რომ შესციცინებს...” (1991 წელი).

სიმონ შამფრიანი – პოეტი: „...უშბა, შხარა და თეთნულდი, ვაჟა ეგრისელმა საქართველოს ცას-კარიადიტებად შეუყენა...” (1971 წელი).

ომარ შამათავა – პოეტი, პროფესორი: „...თამარ მეფის მეხოტბე თუ რუსთაველი არ იქნებოდა, ვაჟა ეგრისელს ვისურვებდი...” (1991 წელი).

ვაჟა შერვაშიძე – აკადემიკოსი: „...ვაჟა ეგრისელის პოეტური სამყარო უკდეგანოა: დაწყებული შავი ზღვის ნაპირებიდან – წყნარ ოკეანემდე. ცელებისისა და იავას კუნძულებიდან – კილიმანჯაროს და ჰიმალაის მთებამდე. სპარსეთის და არაბეთის უდაბნოდან – უსურისა და ტაიგის უღრანამდე. ნაგასაკის ნამწვრებიდან – ტროას ნანგრევებამდე. ეგრისის, შორაპნის და ციხეგოჯის სიმაგრეებიდან – ეგვიპტის პირამიდებამდე და ბაბილონის გოდოლამდე. აბასთუმნის ობსერვატორიიდან – ირმის ნახტომამდე და ოტარიდამდე. ვაჟა-ფშაველადან – ჰომეროსამდე, რუსთაველიდან – გალაკტიონ ტაბიძემდე და ლადო

ასათიანამდე. შორეული მითოსიდან – ბიბლიამდე და შემდეგ ატომისა და წყალბადის ბომბებით, ათასი კატაკლიზმებით გაგულისებულ მეოცე საუკუნის მზის მიწურულამდე და მესამე ათასწლეულის თვალწვდენელ გადასახედამდე...“ (1991 წელი).

ბაჩუკი ჩაბრაძე – პოეტი: „ღვთის საიდუმლოებას ნაზიარებმა პოეტმა ვაჟა ეგრისელმა თავის შემოქმედებაში – მისტიური სული განასხეულა და შეხსნა კოსმიური კარიბჭე მიწიერ ცოდვათა დასავანებლად...“ პარიზი, 1999 წ.

მიხეილ ჩაჩუა – პოეტი, პროზაიკოსი: „დავიმახსოვროთ – 1993!

საქართველოს ისტორიაში ამ ერთ-ერთ ავბედით წელს – სისხლის წვიმებისა და ტოტალური უზენობის უამს, – ღირსშესანიშნავი კულტურული მოვლენის მოწმენი გავხდით: დაისტამბა ვაჟა ეგრისელის უზარმაზარი ერთტომეული... ვაჟა ეგრისელი თავის ერთ-ერთ ლექსში წერდა: „მოვა პოეტი ნიჭის რაშზე ამხედრებული და ათასწლეულს გადიჯირითებს.“ და აი, მოვიდა პოეტი იგი. „იქმენ ნათელი“ ჰქვია ამ უთვალავი ლექსი-მარგალიტის დამტვევ წიგნს, ხოლო „პოეტი იგი“ თავად ვაჟა ეგრისელი გახლავთ – ნიჭის რაშზე ამხედრებული ათასწლეულებს რომ გადიჯირითებს. 1993 წელი.

ფსალმუნო

ათასწლეულებს შემორჩენილი,
არესისა და კირკეს ჭალებში,
გკრიფე მე ესე ნაყოფი მწირი,
და ჰა, კოლხური ფსალმუნებით –
ვით ოჯალეშით,

გთხოვ,
გაისველო მკითხველო პირი.

1967

გაზაფხულის მოლოდინში,
პოეტივით ცას
მსრებგაშლილს,
მზე ეჭირა, როგორც დროშა,
აღუჩამ რომ შუა ზამთარში,
ყვავილი რომ წამორიშა.

2001

დამე ელვის თითებით
ახლაც,
როგორც წინათაც,
გექებს გაბედითებით –
„კოლხურ ფსალმუნების“ და
ლეგენდების ბინადარს.

1999

მეტეორთა ქროლაში,
ვიღაც ჰკივის-დაიქცა!
კოსმიური ჟარგონით.
მთვარე –
ნოეს კიდობანს,
ამღვრეული ღამის ცა,
რადგან წარღვნას აგონებს.

1987

„კოლხური ფსალმუნები“ –
დიდი,
უცხო პლანეტის,
შორორულ ციაგით,
მთვარის მრგვალ მაგიდაზე –
ასოებით მთიების –
ცაში ნაწერს მიაგავს.

2008

პონტოს ნაპირზე ბინადართ:

ახვიცს¹,

კარკასს² და

მელანხოლს³,

სურს დავიწყებამ ხელი რომ დარიოს

და ამღვრევს ტიონოსს⁴,

და ქორსოს⁵

და გიპოსს⁶,

ასპერს⁷ და არიოსს⁸.

1964

1,2,3 – კოლხური (ქართველური) ტომები.

4 – ტიონოსი – მოქვისწყალი

5 – ქორსოსი – ხობისწყალი

6 – გიპოსი – ცხენისწყალი

7 – ასპერი – ჭოროხი

8 – არიოსი – ცივი

ვარსკვლავებით მოკირწყლულ,
ვითარც გამთენიის ცას,
მთვარე ხელში გეკავა,
სანამ არ გაგაშეშა
პოეზიის წელკავმა.

1969

„ბედისწერის დაფიდან“
გესმის შორი ძახილი –
სხვა ცისა და
სხვა მუზის.
„ნაბოლარას“¹ ვიღაც გხმობს,
ვით „სიზმარი თამუზის“².

1969

1 – „ნაბოლარა“ – ვაჟა ეგრისელი მეცხრე შვილია.

2 – „თამუზის სიზმარი“ – (ძველი შუამდინარული პოეზია)

ციდან ჩამოფრენილი
სული ცისკენ იურვის,
ცაა მისი სამშობლო.
ელის მარადიული
ყოფნა –
არ საამსოფლო.

2002

1991 – 1992

ძმა ძმის სისხლს ღვრის უღმერთოდ,
ბრუნავს ცოდვის მორევი
და ცა ირევს ფერს ლილის.

ქართველს გაუწერა ორივე –
ინანაც¹ და

ენლილიც².

1992

1 – ინანა – შუმერელთა ქალღმერთი

2 – ენლილი – (ქართველთა შორეული წინაპრების)
შუმერთა ეროვნული ერთიანობის უზენაესი ღვთაება

ვარსკვლავებით სნეული,
ცივ ნიაუს არ იკარებ,
რადგან დედამიწაზე,
უცხო პლანეტელივით –
ჩუმად ჩამოიპარე.

1966

ეს მეტეორი კი არადა,
ცვივა და ცვივა
ცეცხლოვანი მზის ლოდები,
რომლებიც არყევენ ცას გოდებით,
მე კი ვზივარ და...
კოსმოსში ბინადარ
წინაპარ კოლხების –
დაბრუნებას –
დღე-დღეზე ველოდები.

2014

ათასწლეულთა დელგამ,
 არა მგონია ჩუმად
 რომ აუაროს გვერდი:
 მიქელანჯელოს,
 და ვინჩს,
 ალიგოიერს და
 ვერდის.

1969

ერთი შავი ღრუბელი
სადღაც მიეხეტება,
ვით საწყალი დევრიში¹.
მთვარე
ზეცის საშოა,
საიდანაც მე ვიშვი.

1960

1 – დევრიში – (სპარს.) აღმოსავლურ ქვეყნებში მოხეტიალე მუსლიმანი ბერი.

ნათლით შემოსილი მთებით,
ცისკენ რომ მიიწევს ლოცვად
და არ ეკარება რული:

მიწაა –

სამყაროს ხორცი,
ცაა – სამყაროს სული.

1971

ვარსკვლავების ბილიკებით –
ციდან ჩუმად ჩამოსული
წელი არის ასჯერ ასი:
– ჭრიალს ვისმენ მთვარის ურმის...
სიტყვის ღოდს ვთლი...
ლექს ვამსგავსებ
ქანდაკებას ჰენრი მურის.

1969

შოთრეულ წარსულში დათარეშობს –
ათასწლეულების ურდო:
გრაალის ტაძრებს ანგრევეს
და კვლავ აშენებს.
კოსმიური ხსოვნა შენში ბუდობს,
პლანეტებზე ფიქრი
არ გასვენებს...

2001

დედამიწის ჭურჭელში –
ვხედავ ვეღარ ეტევი
და ცაც გეცოტავენა.
მიტომ სფეროების და
პლანეტების უღრანში
მარტო დაეხეტები
და დროში გზაარეულს –
დაგეძებს უკვდავენა.

1993

ცის გონს შემორჩენილი,
წარსულის უღრანიდან –
მოსვალ ხელის ფათურით.
მაგრამ ვეღარ გამოგაქვს
მხრები –
გოლიათური.

2001

სხვას არა!

იმ ერთს ძალუძს,
სამყაროს ხსოვნით რომ ნაღმავს,
ციდან კოსმიური კარნახით, –
მდინარეს ააყოლოს აღმა
ორაგული და
კალმახი.

1972

ნ.ბ.-ს

განა არის იოლი,
უკვდავ,
უცხო სახელებს,
რომ აცნობ „აქაურებს“:
ბიქსელს,
ლენცს და ბიოლის,
კესტნერსა და ქაუერს.

2014

ღამის ცის შორეულ წარსულში,
სად ყოფნა
არ ყოფნას ერთვის,
რადაც ჩანს, ვითარცა სიფარი*.
მთიები –
გზავნილებია ღმერთის,
არსთაგან ჯერ გაუშიფრავი.
1987

* სიფარი – სამყაროს უბეველესი ქალაქი

(ვარიანტი)

ყოფნად მოსულს
რომ არყოფნამ,
ხელი არასოდეს გახლოს,
მთვარესთან და მზესთან ახლოს,
ვარსკვლავებით დასახლებულ
მეცამეტე ცაში სახლობ.

1999

სეზანი და მარკუსი

ნავლებს მთვარის ემბაზში
ყალამს –
მადლი სდის უფლის
და მზის ფერებს აკვესებს:
შაგალი და ღიუფი,
სეზანი და მარკესი.

1981

კოსმიური ელვა

ვარსკვლავების იქიდან –
ჩუმად გამოპარული,
შენ წიგნებს რომ ებურვის,
ღამე არა,
წარსულის –
კოსმიური ელვაა,
სტრიქონსა და სტრიქონს შუა –
ცეცხლად ჩაბუდებული.

2011

კოლხური ცა

*„შეხედე რა ცაა,
გაა რაცაა“:
გალაკტიონი*

მოყვრად მოსულს კოლხი,
ზღვას,
ფიანდაზად დაუფენს:
(მტერს, ვით რამზეს მეორეს,
ელის უკან მოკურცხვლა!)
ბუზს ვერავინ აუფრენს –
ჩემს კოლხეთს და...
კოლხურ ცას.

1979

ამ ღამაზე ცისქვეშეთში,
გავაჟამი უთვლელი...
აღვივლენს პარაკლისებს.
საქართველო რუსთველის
მუდამ მოგისაკლისებს.

2014

ჰელიოსის სხივიდან –

ქვეყნად მიტომ მოვედი –

მტრები გავაგულისო:

მე,

კოლხეთში –

ყოველთვის,

საქართველოს ვგულისხმობ.

1969

ამქვეყნიური ამაობის,
ქვესკნელში არა,
ცაში ამტანი,
შენ ხარ დემონი,
შენ ხარ სატანა,
რადგან სიცოცხლეს –
არ დაემონე!

1999

კოლხეთიდან მოსული...
(შენს მოსვლას სულ შიშობდნენ!)
ვით ზღაპრად ან
არაკად,
პოეზიის ღვთისმშობელს –
შეეწირე ზვარაკად.

2014

მწუხრი როდესაც ცის ლურჯ წიგნს,
ზღვისპირ მუხლზე რომ
გაღიშლის,
ტანს ჟრუანტელი დამივლის:
ხელით ვკითხულობ
ვარსკვლავებს,
თითქოს შრიფტია ბრაილის.

1983

წარსულიდან გადმომსკლარი

ბოდმა,

წკვარამ ფიქრებს გისევს:

- გაიმარჯვებ! თუ გაბედე!

და... ზღვა შენთან მოგყავს ისევ,

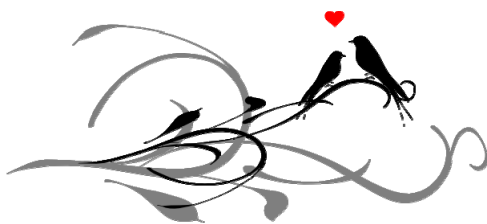
ვითარც მთასთან მუჭამედი.

2001

მე,
სიშორის წითელ ღვინით,
ვარსკვლავებმა დამათვრეს.
არ ყოფილა მთვარე მუნჯი
და სამყაროს –
როგორც ხურჯინს,
ცისქვეშეთში დავათრევ.

1991

შენ სიკვდილი ვერრას გიზამს,
თუ ჟამმა არ გაგიმეტა,
ათასწლეულების მერე,
ცად დადგები მთვარის სვეტად,
როგორც როდენი და
დერენ.

2003

შენ ხარ მცირე სოფელი

დღით და ღამით მოსილი,
მიწის უარყოფელი,
ცას რომ წაეპოტინე,
ხმა მოგესმის ნოსელის,
პლატონის და
პლოტინეს:
„შენ ხარ „მცირე სოფელი“.

1986

შორეული ზეციდან –

ცვივა ღამის ბელტები,
ფერად-ფერი ყარაჩის.

შენ სიცოცხლის ჭურჭელში
ვერა და ვერ ეტევი

და...

სიკვდილიც არა ჩანს!!!

2014

დღეთა ფრთების ფათქუნით
ციდან ჩამოფრენილი,
ისევ ცისკენ იურვი,
რადგან უსასრულობა
გელის – ზე-კოსმიური.

2010

თავს იწონებს მთიებში
ფერი შენი ალამის.
და ვით გრიგოლ პალამა,
ზეციურ სილაჟვარდეს –
ჩუმად მიესალამე.

2004

ამ წუთისოფლის შარაზე –
რათუნდ მალულად ირბინო,
მაინც თვალს მოგვეკრავს
არყოფნა
და უმაღლ მოგინადირებს,
ვითარცა ხოხობს –
მიმინო.

2004

ვითარც ადრე,
ცა მიწას,
თავზე სეტყვის ქვას აყრის
და ურტყამს მზის უროსაც.
ის მაინც ვარდს ახარებს
და არა აგ –
კუროსთავს*.

1989

* კუროსთავი – ყვავილი

**ღბას და არსად მიდის
ბორჯი**

ცისქვეშ ჟამი ღბას მორჩილი,
მზე კი თვალებს აფახულებს
ისმის დღეთა წყალ-დგაფუნნი:
მიუყვება გზას აფუნნი¹,
უკან მისდევს მას ზარხული²,
და მორჩილი³ და
ზოთონჯი⁴,
მაგრამ არსად მიდის ბორჯი⁵.

1967

-
- 1 – აფუნნი (მეგრ.) – გაზაფხული
2 – ზარხული (მეგრ.) – ზაფხული
3 – დამორჩილი (მეგრ.) – შემოდგომა
4 – ზოთონჯი (მეგრ.) – ზამთარი
5 – ბორჯი (მეგრ.) – დრო, ჟამი

უფლის სიშორეს ტირიან სანთლები,
ლოცვებში კვლავ ჟონავს
ხმა მომხიბლავი,
რომ სულის სიმშვიდე –
ცას და ცის იქით
ეგულვის –
გონის თვალის.

1992

ნენიკამენ

მწუხრობას,

ციური გალობით,

სამყარო შენ უნდა გაართო...

შენმა სურვილებმა თავი

შეიკავეს.

ცხოვრება მიაგავს მართონს

და გესმის ფილიპიდის –

„ნენიკამენ!“

1967

* ნენიკამენ (ბერძ.) – ჩვენ გავიმარჯვეთ

ჭეშმარიტად,

ღიას!

მახლას!

ქვეყნად არის ისეთი რამ,

რასაც დიდი სიბრძნე ახლავს:

„თუ არ ნახავ, ვეღარ ირწმენ,

არ ირწმენ და

ვეღარ ნახავ!“

1988

ე ა და ვერც აია

ცის ვეება ფიალით
ჟამმა ვედარ დალია,
თქმულეებით და
ლეგენდით, –
მოპიპინე პ ი რ თ ა მ დ ე
ეა¹,
და ვერც აია².

1987

1 – ეა – მთვარის ღმერთი (ქალაქი – ქვეყანა)

2 – აია – მზის ღმერთი (ქალაქი – ქვეყანა)

ჰერკულესის სვეტები

ჰომეროსის,
პინდარეს,
სული დედამიწაზე
ვერა და ვერ ეტევა
და ცას თავზე ევლება,
მიტომ ხელებს უწვდიან:
ჰერკულესის სვეტები,
ელისეის ველები.

2003

ერთხელ უნდა გაგიჟდე
და მთიები ზეციდან
ერთიანად აყარო,
მერე ჟამი იშოვო
და ლამაზი სამყარო,
ვით ჭიამ აბრეშუმის*
ტანზე შემოიქსოვო.

2000

* „ვიეკანანაღა“ – ინდური სიბრძნე

მახვილს გაეხარ ალესილს –
სინანულის ცრემლის ხმა,
წარსულიდან რომ გესმის
მწარე და საშინელი,
ორი იოანესი:
მინჩხისა და
სინელის.

1988

ვითარცა ვარდს შირაზის, –
წარსულ ჟამთა სურნელი
ისევ ისე აუდის –
„სინურ მრავალთავსა“ და
„იადიგარ დაუდის“.

1974

* იადიგარ დაუდი – სამედიცინო წიგნი

ისე,
ვითარცა უხორცო,
მსაჯული,
რკინის მკვნეტელი,
არ ეაჯები სამოთხეს,
ღმერთს,
იოანე მინჩხვიით,
არც, ვით ანდრია კრეტელი.

1979

ბრუნავს ჟამთა მორევი...
ყოფნაცა და
არყოფნაც,
ერთი არის ორივე –
ბოლოს ასე დაასკვნეს:
სწამდათ „უგუმობა“ –
იოანე პეტრიწს და
იოანე დამასკელს.

1998

* „უგუმობა“ – ორ სახევნობა

*„მოვისწრაფოთ ღოცვითა სინანულად“
იოანე ოქროპირი*

ადამიდან მოყოლილი –
ზურგზე ცოდვის გადევს ბორცვი.
და წაღება მისი არ გასურს!
მკურნალ წამალს შესთხოვ ღოცვით:
იოანე ოქროპირს და
ეფრემ ასურს.

1993

როს ცამ ელვას მეხი სტყორცნა,
მენავემ და
იგრძნო ნავმა,
რომ ეცვალა ფერი ბორანს.
და იმწამსვე უხილაემა
კვლავ „გააპო ზღვაი ორად“.

2004

უფლის რწმენის წყურგილედან
იგავებით დაფარული
და სპეტაკი სიბრძნის წყარო,
ვითარც ადრე, კვლავ ფარულად –
მოდის,
ჩუმად მოწანწკარობს...

1957

ქსენოფილები

ზოგი უფლის საგალობელს,
არად აგდებს,
 უსმენს მოლებს!!!

ეჰა,
ჩემო თეოფილე,
ქართველებშიც რა გამოლევს,
 წყალწაღებულ
 ქსენოფილებს*.

1990

* ქსენოფილი (ბერძ.) – უცხოელებისა და ყოველივე უცხოურის მოყვარული

ვარსკვლავებით დასახლებულ
ცის სიწმინდეს,
სიხალისეს
ტოვებ... ათასს უვლი ზღვებს
და შენ ისევ ჭვრეტ და
ისმენ,
გონის თვალს და სულის ფრთებს.

2003

სამება

სამი იყვნენ...

და „სამება“,

ლოცვის ცრემლში აზილა,

სიყვარულით მოსიღმა –

ორივე ძმამ ნოსელმა:

ბასიღმა და გრიგოლმა,

მათთან ერთად მესამემ –

გრიგოლ ნაზიანზელმა.

1977

(სუმრობით)

უკვდავებას შემოხვდები

ისე,

როგორც შენიანს.

მთვარე არა,

მზე მოგელის.

და... ფრთებს გაშლის,

ვით ნობელის,

ეგრისელის პრემია.

2014

ძილი აღარ ეკარება –
სსონით დაღლილ ღამის
თვალებს,
ცა ბნელს არ დაერიდა.
უმხედრებო ცხენთა ჭიხვინს,
შუბლშეკრული უსმენს
მთვარე,
მარაბდის დიდ ველიდან.

2005

დოღმენებს და მებალითებს

შენი ყოფნის ცის ოგვაჯეს¹
მზე კვლავ აზის,
როგორც მოჭვა²
და ჩეკს ლეგენდებს და მითებს,
მიტომ ბორჯი³ ფეხს ვერ მოჭამს –
შენი სიტყვის –
მენიპირებს⁴,
დოღმენებს⁵ და
მებალითებს⁶.

1981

1 – ოგვაჯე (მეგრ.) – საბუდარი

2 – მოჭვა – (მეგრ.) – კრუხი

3 – ბორჯი (მეგრ.) – დრო, ჟამი

4 – მენიპირები – მიწაში ჩასმული მაღალი ქვის სვეტები

5 – დოღმენები – ხუთი უზარმაზარი ლოდისგან

გაკეთებული „ბინა“

6 – მებალითი (ბერძ.) – დიდი ქვა

მეცხრე ციდან გადმოსული –
აბრეშუმად და
აზიზად,
ყოველ საღამოს და დილით,
თავზე ოქროს გადგას ჩრდილი,
შენი მზის და
მზეთამზისა.

1974

ათონში*

აჰა, საგალობელი,
წვიმა გადავიწყების,
რომ არასდროს აწვიმდეს:
„ბალავარის სიბრძნეს“ და
იოანეს,
ექვთიმეს და
გიორგი მთაწმინდელს.

1969

* ათონის მონასტერი (საბერძნეთი) –X ს.
ბალკანეთის ნახევარკუნძული

სტუმრად მავალს გზას მიბნევედა,
ხიდან თვალი გარეწარის.
განა ტანზე ტყავი შეცვა!
მე დახშული გავხსენ კარი,
ქრისტეს ქორწილს
დავესწარი.

1973

ვით მითიურ წინაპარს,
მთვარესავით გახურავს
თავზე ქუდი ნამუსის.
მიტომ დედამიწაზე –
ვერა და ვერ ეტევი
იცვამ ნათლის სამოსელს,
ვით ანდრია კრეტელი.

1979

მნათე

განთიადის ზარებს რეკავს,
სანთლებს ანთებს,
ვითარც ლოცვას,
მადლა იწევს ზეცის ჭერი,
მაგრამ მაინც მნათე ცდება,
რადგან აღარ უყვარს მტერი
და წუხს მოსეს –
„ათი მცნება“.

1981

აქ ედემად გვეჩვენება
ეს საწუთრო –
ჯოჯოხეთი.
მაგრამ ქვეყნად არვინ იცის,
რანაირი ჩანს იქიდან,
რადგან ყოფნას
არყოფნა სდევს,
ვითარც არწივს –
კირკიტა*.

2005

* კირკიტა – ფრინველი

ორი დიდი ნეტარი

სამოთხისას აღებენ

და კარს ჯოჯოხეთისას, –

უფლის რწმენით კეტავენ,

რომ სიცოცხლე მოდიდეს:

ორი დიდი ნეტარის –

ბრძენი ავგუსტინეს და

ბრძენი თეოდორისტეს.

1981

ტაღლები –
დეღეით გაღეშილები,
მშიშარ ნაპირთან დაყრილან
ოხრად.
და აღვიძებენ მძინარ გლისერებს.
შავი ზღვა მაშინ უმატებს
ოხვრას,
როს აიეტის ასულს იხსენებს.

1969

შენ ხარ ალიგიერი, –
ჯოჯოხეთში ნამყოფი
და მიწის მტვრის დამგმობი.
მღვარი ყოფნა –
არყოფნა,
გოგისა და მავოგის.

2003

ღელამიწა კი სულ სხვაა,
მოკვდავთ მზის აკვანს
იქ გვირწევს,
საიდანაც ჩვენ ვიწყებით.
სიცოცხლე ხშირად
გვივიწყებს,
მაგრამ სიკვდილს არასოდეს
არ ვავიწყდებით.

2012

15 მაისი

წლები,

სიკვდილს ნელ-ნელა გაჩვენენ
უპირო ჟამთასვლით შეკრული.

თხუთმეტ მაისს კი –

დღეს შენი გაჩენის,

აღნიშნავს თბილისი,

ვითარც რომი დაბადებას

დმერთკაც –

მერკურის.

2015

მერე,

ჟამს მიმწუხრისას,
უფლის ჩუმი ბრძანებით,
ცის მწვერვალზე ატანილს,
ჩემი ცანი ცათანი,
უცხოს,
არა აქაურს,
აისხამენ ვარსკვლავებს,
როგორც ძვირფას სამკაულს.

2001

სიცოცხლე და სინათლე,

ვინც დაბადა,

მოსპობს ის.

ვიცი, შენ ხარ მეუფე.

მარტო მიწის კი არა,

მაკრო,

მიკრო კოსმოსის.

1999

არ ეკარება თვალებს რული –
მოელი წარღვნას და
წყაღდილობას,
და ვითარც დავით –
„სჯულის კიდობანს“,
შენ „იქმენ ნათელს“*,
გარს როკვით უვლი,
თითქოს და იგი არის გრაალი
და ცა დაგცქერის
მელქოლას თვალით.

2014

* „იქმენ ნათელი“ – პოეტის ათასგვერდიანი
ერთტომეული (1993 წ.)

ხელებით გიპყრია ზესკნელი,
ზე –
სამეუფო ცათანის
და ნიშნად მეცხრე ცის პოვნისა.
სამყაროს შვიდსა სვეტს,
მერვე შენ შეუდგი –
„სიმტკიცედ სოფლისა ყოვლისა“
(მინჩხი).

2014

უფალს ღოცვას აღუვლენ
“კოლხური ფსალმუნებით“ და
ნესტვითა¹ და წინწილით²,
ბობლითა³ და ათძალით⁴,
ძნობითა⁵ და ორდანი⁶
და... ხარობს ცის ტაძარი:

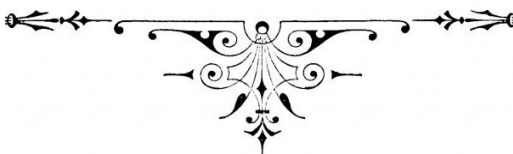
1978

1,2,3,4,5,6 – მუსიკალური საკრავები

ჰელიოსის ნაშიერს –
დედა რეა-კიბელა,
თავის მადლით გმოსავდა,
ოქროს ტახტზე მჯდომარეს,
ვითარც მგოსანს –
მგოსანთა.

2003

უხილავი სამყაროს,
ჩუმი იღუმალებით
ნათელსა გფენს შენ უფრო
და გღევს მისხი-მისხივით.
შენში ორივე მეუფობს
მზეთა მზე¹ და
მზის სხივი².

1977

1 – მზეთა მზე – მამა ღმერთი

2 – მზის სხივი – ძე ღმერთი

წვიმები სველი თითებით –
ღრუბლების სარკმელს
ადებენ.

გრიგალმაც ფრთები გაშალა
და ააყვავა ტალღები
ნარეკალად და
ნარშავად.

1966

(ინგლისში)

ჯორჯ ბაირონს ელოდება
და წარსულის ბორგავს ქარი.
მწუხარებით ჩანს მოსილი
მთვარე,
მერი ჩავორსივით
ენსლეის ღურჯ
სერზე მდგარი.

1983

ცით სიცოცხლედ ჩამოსული,
მღელვარ ზღვიდან დარჩა წვეთი,
მზით –
სხივია დარჩენილი,
მაინც ვენახს თესლს თხოვ კეთილს,
იოანე ანჩელივით.

1979

ისტორიის „მეჯლისში“,
ვიღაც ძალად წვეული,
დავიწყების დანით კლავს:
ოცი ათასწლეულის
მქონე –
ზანა-დალის კლანს*.

1998

* „ევროპის „დის“ კლანებიდან უძველესი და უმდიდრესია ქსენი-ზანას ან ქართული მითოლოგიით „დალის“ კლანი, რომელიც ჩამოყალიბდა კავკასიაში (კოლხეთში) 25 ათასი წლის წინათ“. პროფ. კლიმენტი შელია

თუ წუთისოფლის შარაზე –
მოულოდნელად შებინდდა,
ჩემო,
წარსულთ ნუ მისტირი.
აღბათ ოდესმე,
დავიწყების უღრანებიდან,
ვიღაცა ჩვენს სულს
გამოიხმობს აქ,
სპირიტუვით.

1986

“დაუჯდომელი” და
“დავითიანი”

უკვდავების შარავზაზე,
სიცოცხლე და
სიყვარული,
ზოგს სიკვდილთან დავით მიაქვს.
(ზოგი აწარმოებს ომებს!)
მაგალითად: „დაუჯდომელს*“,
და დავითის „დავითიანს“.

1981

* „დაუჯდომელი“ – „აკათისტო“
(ბიზანტიელი ჰიმნოგრაფი, VII ს.)

ცეცხლი დაეშრიტებათ

ვარსკვლავებს და

კაჟებსაც,

წავლენ საუკუნენი...

მაგრამ იკაშკაშებს ცა –

„კოლხური ფსალმუნების“.

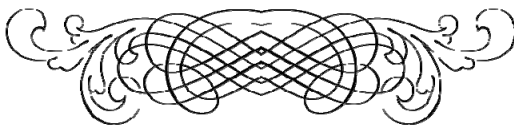
2005

აბერე

შენ ხარ დამურვებელი
ქარისა და
ქარიშხლის,
ვით ღვთის რისხვა – აბერე:
მოხუცს –
ახალგაზრდავებ,
ახალგაზრდას აბერებ.

2004

ოთხთა ძმათა მოზედილს,
ფერი აქვს სხვანაირი
ნათელს –
ელვის ენიანს.

მიწას,
ცას და ჰაერის
და ცეცხლის გეჰენიას.

2004

სნეულს კურნავ,
ბრმას თვალს უხელ,
შენ ერთი ხარ!
ვინ სხვა,
ვინ მე,
რომ ბაძავედეს ორბს –
გულოვანს.
სიყვარულის შენ ჰქმნი ჰიმნებს,
ქრისტესავით ორბუნოვანს.

1998

იგი „განუზომელი“,
ოქროცურვილ მთიების –
შემოავლებს მზეს მესერს.
და... სიშორით შემოსავს
ნემისიოს –
ემესელს*.

1977

* ემესელი – (ბიზანტიელი ჰიმნოგრაფი)

ცა –

მიწაა ნაწვიმარი
და ბრწყინავენ ვარსკვლავები
ბნელში,
ღამის ფესვივით.

დღე – დედასხივნათელი
მზეთა მზის და
მესიის.

2005

ნოსტუში

აჰა,

ნოსტე-გადაშლილი,

აქედან რა კარგად მოჩანს,

წუთისოფლის ტიალ გზაზე –

უცდომელად სიარულში:

ორი დიდი მამა-შვილი –

გიორგი და

სიაუში.

1983

ურწმუნოსა და უღმერთოს,
მყოფელს სხვათა ურვისა,
მზად იქიდან –
აქამდე,
ველოს, როგორც ურმისთვალს,
მერე ნისლეზრ
განქარდეს!

2001

ათორმეტი საუკუნე –
მოვაგროვე, როგორც ფიხი,
რომელიც კვლავ გოდებს,
კივის,
ვითარც გალობები მინჩხის
და ჰიმნები მოდრეკილის.

1989

ვარსკლავით შორეული,
გულთამკვლელი ეს მშვენება
გიჩანს სეველად მადლის.
და სამყარო გეზვენება
ქსელად –
დედაზარდლის.

1998

დიანებს და დიაოხებს

სპარსელებმა სულ იცოდნენ:

თხა რომ მგელთან

არ იძოვებს

და ყოველი მიაოხრეს:

მზე წაართეს ჰაღიძონებს¹,

დიანებს² და

დიაოხებს³.

1988

1,2,3 – კოლხთა (ქართველთა) წინაპარი ტომები

მამა, ძე და სულიწმინდის
მადლით,
სოფლის ტიალ გზაზე,
ასწლეულებს დაითვლიან:
მეფსაღმუნის „დავითნი“ და,
დიდ დავითის „დავითიან“.

2006

HOMING*

რადგან ცხოვრება არის ტიალი
და წუთისოფლად წანწალს
გუნდებით,
შენც ქვეყნად ბევრი იხეტიალე
და აი, ეხლა დამაშვრალი
კვლავ „შინ“ ბრუნდები.

1987

* ჰომინგი (ინგლ.) – შინ დაბრუნება. მოვლენა, როდესაც სახლიდან შორს წაყვანილი ცხოველი (ძაღვი, კატა, ცხენი, მტრედი) თავისით გზას იკვლევს და შინ ბრუნდება.

ვარსკვლავებით დაწინწკლული,
ცისიერი ფერი ნათლის
ტანს ეხვია ტანს ზეწარი.
შუადამისას ხუთ ქალწულთან
სიძის მოსვლას
დავესწარი.

1995

შენ ოდით დაგყვა ბუნება,
მეთევზისა და
მეტყვეის,
და მიტომ გეხალისება
სიშორე და „ფსალმუნები“
დავით წინასწარმეტყველის.

2003

მადლით დაუშრეტელი,
გვედრი,
მეც მიწყალობე:
ისე, როგორც მიეცი,
საგ ზღად ათასწლეულის –
დავით ფსალმუნთ
მგალობელს.

1993

შორი და ახლობელი,
ხილული და
ფარული,
ის ერთია – ესერა.
ცა აქვს შემოსარული,
სიყვარულის მესერით.

2006

სული უფლის მონაბერი –
უქრობ სინათლედ
და მადლად,
ცას და მიწას მოფინეს:
დიდმა თომა აქვინელმა,
მარკოზმა და
პორფირემ.

1997

ვერ დააღწო მზის სურვებამ,

მთვარის სევდამ,

ვერც ციალმა.

ის სულია –

ცის ღაჟვარდით მომქროლავი.

უფლის სიტყვა –

ვერცხლი არა,

სულ ბაჯადლო ოქრო არი.

1976

ჩაქრა ბაგრატიონთა

მზერა,

უფლის სწორების.

შენ მოვარეს და მზეს ელტვი...

გენატრება „ცხოვრება“ –

დიდი სვიმონ მესვეტის.

2015

უფლის მადლით შებუმბლული,
ხან უღონო,
ხან ღომეული,
ღღე-ნიადაგ მღერის...
ტირის...
ვით პოტიკოს* გამობმული –
„სული ჩვენი“,
ვითა სირი.

2007

* პოტიკო – მახე, ოჯოჯი, სახირე

შორი წარსულის მთის და
ზღვის იქით,
თითქოს ქვეყანა ჩანს „აიების“,
შენს გარდა,
მისი არარს მნახველი.
იქ ღამეები მწიფე მთიებით –
დახუნძლულ ზეცის
ტოტებს არხვევენ...

1966

მუხლმოყრით,
ხელაპყრობილი,
უფალს შესთხოვდა წყალობას,
ჩემი ჩანგი და ებანი.
„მიბრძანეს რაც ბრძანებანი,
ვერ დავიმარხე მცნებანი“.

(დ. გურამიშვილი)

1971

ელვა გაერთა ღვთის ფიქრით
და შენ მოჰყევ ქუხილივით,
სიყვარულის სცან აურა.

და გვიქცეე უხილავი
ხილულად და
საცნაურად.

2001

გაიელვებს სახე ლოდის,
რომელს ორი და მიელის:
წმინდა მარია და
მართა,
ვითარცა „მთას დანიელის“,
ვით მფარველი
დედის კალთას.

2005

ორი ათასი წელია,
შენს სიშორეს რომ
მივტიროთ,
თუმც სიახლოვეს გვანიჭებ...
შენა ხარ რწმენის
ქვითკირი,
მადლის ზღუდეც და
კარიბჭეც.

2009

შენახი და აგარაკი

ურწმუნოთა ხმა არ იხმის,
ღვთისმოსავთა ბორგავს ქარი,
 ცით ჩამოდის ღაპარაკი:
– ახლა ცაში ერთად არის
 ვენახი¹ და
 აგარაკი².

1977

1,2 – ვენახი – ქრისტეს მეტაფორაა, აგარაკი – მარიამის („ახალი აღთქმა“ „ძველი მეტაფორული კრებული“).

შენს მტრებსა და მოშურნეთ,
საქმე ცუდად მიუღიო!
სსნას არცერთი
არ ელის.
რას დაგაკლებს იუდა,
უფალი გყავს
მფარველი.

2006

რაც უნდა გითხრან და
გედაონ,
გამგებელი შენ ხარ ცისა,
ჟამისგან ვერ გათელილი...
ვით დანიელ და გედეონ,
კიბედ,
მაყვლად და საწმისად,
ჭვრეტ ღვთისმშობელს
შავთელივით.

1984

შენი სახელი

ეპ,

რამდენი წელია,

მაღავენ,

არ ამხელენ

და იწვის ვით საკირე,

ვაჟა! –

შენი სახელი –

ქვეყნადა „არს საკვირველ“!

(„შესაქმე“)

1999

აგუნა

კარზე როცა მოგვადგება –
ღვინის ღმერთი აგუნა,
ვარდი ესხმის ეკალსაც.

მან სიცოცხლე არგუნა –
„ახალ კაცს“ და
„ძველ კაცსაც“*.

2000

* „ცოდელი“ ადამი იწოდება „ძველ კაცად“,
ქრისტეს მიერ აღდგენილი კი – „ახალ კაცად“.
(პროფ. ტიტე მოსია)

მდგარი ლოდინის ჭიშკართან,
გულისფანცქალით
რომელის
სიყვარულსაც და აღერსსაც, –
„ნეტარ არს კაცი,
რომელიც“,
ლექსს რომ ხმალივით აღესაფს...

2004

სახე წითლად შეფაკული,
მომღიმარე მთიებით
სავსე არის ცის ბანი.

ჟამთა ქარი არწევს ღამეს,
ვითარცა ნაძვს –
ლიბანის.

2007

მწვერვალებს რომ აფენია,
მადლია,
განა თოვლია,
და ადევს უფლის ურდული.
შენ ებრძვი,
ვითა დავითი,
ქართული სიტყვის გოლიათს,
სიბრძნის ქვით,
აზრის შურდულით.

2004

გრივალად და ქარიშხალად,
მარტო ხარ და...
მარტო ქრი...
მიწა შიშით კანკალებს,
რადგან იწვევ ზეცისკენ,
ვითარცა რქა მარტორქის.

2009

შურისძიება

სიყვარული არის ღმერთი!
მაგრამ, ჩემო,
კაცთა მოღვმა,
ერთმანეთის შურმა, მტრობამ,
სიძულვილის ჭიამ დაღრღნა!!!
მიტომ ღმერთმა
ერთხელ არა,
ორგ ზის მოუვლინა წარღვნა!

2014

ღელვას გაჰყვა...
მის დღეებს,
წლები მზეზე აშრობდნენ...
მერე გაქრა ნისლულად.
იგი, წყლისგან ნაშობი,
მიიბარა წყლის სულმა.

2008

მამა უფალმა შემინდოს,

სითავსედე და

სიბეცე

და თქმა სიტყვების ბრტყელ-

ბრტყელის.

„კოლხურ ფსალმუნში“

თუ ჟონავს,

ხმა –

დავით ფსალმუნმეტყველის.

1997

**ვითარც ჩემი მზე და
ფარი**

ამოვარდა უცებ ქარი
და ღრუბლებმა მიმოყრილი
ვარსკვლავების ბზე –
დაფარეს.

გაკრთა ელვა, ვით ღიმილი,
ვითარც ჩემი მზე და
ფარი.

2009

ვინ უნდა იყოს ნეტავი?!
კაცთა მიუვალ
შავ კლდიდან,
ქალის რომ ისმის კივილი!
ყორნისებრ გულისმფლეთავი,
მკოდავი ისრისპირივით.

2005

ძღვეაჲ საკვირველი

ქართულ სიტყვის უშქარ ჯართან,
დიდ მგოსანთა გამარჯვება
არც ბოლოა,
არც პირველი,
მაგრამ მაინც უნდა ითქვას
ეს „კოლხური ფსალმუნები“,
ვით „ძღვეაჲ საკვირველი“.

2014

ეს მიწისძვრა კი არაა, –
გვიყვებოდა ბავშვებს პაპა,
ვითარცა ცას ვარსკვლავები,
შეესია სოფელს მკალი,
აღარ დარჩა ხე და ბუჩქი,
არ სარწყავი,
არც სამკალი,
ის ხსოვნაა საწყალ მიწას,
ვით მაშინ,
დღეს აკანკალებს.

2001

სიღურჯეს წუხს ცა –
კოლხური,
ბიბლიური და ნაქები,
სად ენგური მიაგორებს –
სვანურ კოშკისხელა ლოდებს,
და წყურვილი დააქვთ
რქებით
ჯიხვებსა და ნიამორებს.

1969

„ცეცხლოვანი შეჭამნეს ივინი“ –

ჟრუნტელად მოეხსაც

უელის...

და გულს კვლავ ესაღბუნება:

დიდი დავით მეფსაღმუნის

მოყვავილე „ფსაღმუნები“.

1988

სინამდვილე,
ლეგენდა,
პონტოს ზღვად დაღეკილი,
სურს დუნიას მოფინო
და არეულ მსოფლიოს
აწესრიგებ ენქივით*.

1977

*ენქი – შუმერთა ღვთაება, ქვეყანა

კოლხეთი

შენ მყავდი წარსულში,
ვით მზეთუნახავი,
სხვა რაღა მენატრა!
მწუხრისას ვარსკვლავებს,
ვით „კოლხურ ფსალმუნებს“,
გინთებდი კელაპტრად.
ასი თუ ათასი წლის მერე,
კოლხეთო! –
ღმერთმა კმნას! –
ჩემსავით,
სხვა ვინმემ მოგხედოს!

2014

შენი სული,
ვით ნეპტუნის,
ხან მშვიდი და ხან
მრისხანე,
ზღვას და ღელვას არ დაჯერდა.
აფრინდა, ვით ქარიშხალი,
კოლხურ მითის –
ოგვაჯედან*.

1970

*ოგვაჯე (მეგრ.) – საბუღარი

დეკემბრის სუსხმა მიდამო,
მჭვირვალე ყინვით შემინა,
მერე კარები ჩარაზა.
მეხი კი არა,
ანაზღად,
ცამ ცხვირი დააცემინა.

1965

მანნას ტაძარი

წარსულიდან ხმა რომ ისმის,
აღბათ არის ქალდეველთა
ან შუმერთა:

„- ქიანას დღას ვაბღურუქი¹“
ეს ის ხმაა,

ვინც ცას სული შეუერთა,
დიდ ტაძრიდან ეანასი²
და ურუქის.

1977

1 - „ქვეყნად არასდროს მოკვედები“ - (მეგრ.)

2 - ეანნას ტაძარი, ქ. ურუქში (III ათასწლეული)

ელის მარადიული –
მოკვდავს სამყოფელი
და მიტომ სდევს
გულისთქმას,
რადგან სტანჯავს სოფელი,
ვით ლერწამს და
ურმისთვალს.

1986

დღენიადგ ლოცვებით,
ვითარცა საოცრებამ,
მიადწია „ნირვანას“*, –
რწმენის კიბით ამალღდა
და ცაში დაივანა.

2002

*“ნირვანა“ – უკვღაღება

სული – “კა”

შენი სული ყველგანაა,
სულ აქა და
სულ იქა!
ღღე და ღამეს ერთად იტევის,
და შენც ისე,
ვით ეგვიპტელს,
გწამს,
თან გახლავს სული – „კა“.

2013

კოლხა-კოლა-არტაანის

თვით უფალი მფარველობდა –
მათ მზეს ცაში ატანილს:
შურუპაქის¹,
შარუქინის²,
ქარდუს³,
ურის⁴ და ნიპურის⁵,
კოლხა⁶-კოლა⁷ –
არტაანის⁸.

1979

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 – უძველესი კოლხური (ქართული)
ქალაქები და სახელმწიფოები

ცას და მიწას შუა ჰკილია
ღამის ფარდა
და ვაზი კი უფლის ხილად,
ცისკენ მიუყვება ხარდანს
(თუმც „თომეზმა“ ბევრი ავი

შეთითხნეს).

მაინც ძვირფას მკვდართა
ხსოვნად,
მიწას დასცქერს –
ღვთისმოსშიში ზეთისხე.

1996

ფიქრი მარადიული –
გსურს სამყაროს მოჰფინო,
სხვა რა უნდა ინატრო?!
იციან, რომ „მსოფლიოს
სული“ –
შენში ბინადრობს.

2013

მიუყალე მე

რადგან ისევ მიმეღიან –
ჰერკულესის სვეტები,
მაცხოვარო, „მიუყალე მე“ –
ვითა იოანე მინჩხი,
ვით ანდრია კრეტელი.

2015

ვითარცა დავით ფსალმუნმეტყველის,
იყვავილებენ შენი „ბალები“
და ქვეყნად რა გაქვს
დასამალავი:

„იქმენ ნათელი“!
და „ამაღლება“
ესაა შენი „დასტურლამალი“³.

1993

1,2 – ეგრისელის წიგნები

3 – „დასტურლამალი“ – ვახტანგ VI-ს წიგნი

შორეულ ცის კიდეზე
ქრება...
და რომ ციმციმებს,
მარტომმარტო,
ეული,
ის სულია პოეტის –
უხსოვარ დროს,
მიწიერ,
ტანჯვას გამოქცეული.

2004

ბარკლას და ბაბრატიონს

ცაზე დარჩეს მზე ინახად,
რათუნდ ჩქარა დრომ იდინოს,
ცოდვა არვის აპატიოს,
ხსოვნა მაინც შეინახავს:
ბონაპარტეს,
(ბოროდინოს),
ბარკლას და ბაბრატიონს*.

1983

*“ბოგ რატი ონ – ჯარის ღმერთია ის“.
გაერილ დერჟავინი

გაჩენის დღიდან ღვთის მადლით,
სიცოცხლე მუდამ სიკვდილზე,
ათასჯერ მეტს იწონიდა.
და მზეც სხვა მნათზე მეტს იწვის –
მოისმის პეტრიწონიდან
ხმა –
იოანე პეტრიწის.

1969

დავიწეების სიავეს
ბედად გადარჩენილი,
წუთისოფლის შარაზე –
საწყალობლად მობღავის:
(ხმა მთებს ელდად დაუვლის...)
ქოსი¹,
ნესტვი²,
ბობღანი³,
დავლი⁴,
დოლი⁵,
დაუვლი⁶.

1971

1,2,3,4,5,6 –მუსიკალური საკრავები

მზე როცა ჩაღუსკუმდება
და მთიებს დაათოვს
დაისი,
მწუხრით მოსილი ხმა ისმის:
– ჩვენ,
ისედაც ვართ ცოტანი,
„ადექ, ნათელი იღე და
განიბანე ცოდუანი“.

1993

ორი ღაჭითი

დღენიადაგ დროსთან დავით,
წარსულ დღეთა ხედები
ქარებს.

სდევ ქარიშხლებს და სამუმებს.
და აღმერთებ –

ორ დიდ დავითს:

ერთს –

ღვთისმოშიშს და მექნარეს¹,

და მეორეს –

„მეფსალმუნეს“².

1984

1 – მექნარე – დავით გურამიშვილი

2 – მეფსალმუნე – დავით ფსალმუნმეტყველი

არყოფნა კი მექცეს ყოფნად
და ეკალიც ამიყვავდეს,
რადგან რკინა ოქროდ
ვპირე.
კაცი ბილწი და ორპირი,
ღმერთს სძაგს,
და მე რად მიყვარდეს!

1998

ათასმა ეშმამ და ბელზებელმა,

ღამის წყვლიადში თავი

მიმაღა,

რადგან მაცდურთა ვარ

გამკიცხველი.

მეცამეტე ცის იქით –

მიმაგაღს,

მწამს:

„მე ღამიცვენ გზანი

ფიცხელნი“.

(ფს. 6,4)

2007

მუცლით მეზღაპრე –

მზაკვარო

ყოფნა,
არყოფნის მინდორზე,
ცოდვა-მადლს ერთად
ლეხავენ,
ერთად დაირწა აკვანი:
მზის და სიცოცხლის მოესაგის,
მუცლით მეზღაპრე –
მზაკვარის.

1972

შურის ძერამ წარგვტაცა,
რაც რამ გვექონდა
კაცური...
და ახლა დავასკვენი,
რომ შენს „გულს თხრის“
მაცდური,
ისე, ვითა ვარსქენის.

1977

მზის მადლს გამოყოლილი,
მოფრენილი ზეციდან,
ისევ ცისკენ იურვი,
მიწიერი ცოდვისგან –
განგწმენდს ცა –
კოსმიური.

2013

იაკონია

(2011 წლის 15 მარტი)

გრგვინვა ოკეანეთა –

სივრცეს აპობს აისის

და ბობოქრობს ცუნამი.

იმედები ცურავენ –

ზღვაში აპოკალიფსის*.

2011

*წიგნი, რომელიც შეიცავს მისტიკურ
წინასწარმეტყველებას ქვეყნის დასასრულზე

ღვთისმოშიში უნთებ სანთლებს,
მაინც ციდან ძილგამკრთალი,
ძირს ჩამოდის ხმა –
მესური.
უფლის ხატს რომ მოჰკრა თვალი,
უნდა აჰყვე ლოცვის –
ოქროს საფეხურებს.

2010

საწუთროსთან ჭიდილით,
 ჟამმა ვეღარ დაგღალა,
 აწი ტანჯვა ცაში გელის,
რადგან შენი სახელი
წმინდაა და მაღალი
 და არის საშინელი.

2013

ერეხეთი და ნინეზი

ისტორიის ბნელ სარდაფში,
დავიწყების ჯირკზე მჯდარი –
ერეხეთი და
ნინევი,
თვალებს ახელს ისე საწყლად,
ვით ჟამისგან ნაღვინევი.

2001

– სული არის უკვდავი,
ვითარც ბრძანებს პლატონი,
არის ცის გამგებელი
და ცაშივე ბატონობს,
რასაც ეჭვობს
ჰეგელი.

1967

აქ ყოფნის დიდ მზეს და
იმედს,
ვინც რომ მოგვცა,
იგი გვართმევს.
მაინც მის წინ –
ბე – ადამის,
თავს ვერაფრით ვერ ვიმართლებთ,
რადგან მოსვლით,
კაცთა მოდგმას,
დამბადებლის ბევრი გვმართებს.

2012

ღაიანები

კოლხეთს იყვნენ წვეულები,
და იქიდან –
აქამდე,
ხუთიათასწლეულის –
მეტი დაიგვიანეს!
ახლა ვდგავარ ფაზისთან
და მთელი ხმით მოვუხმობ –
ნათესავ დაიანებს.

1972

მაცილს თავის წილს მიაგებ
და მზეთამზეს სანთლებს
უნთებ.

ფოთოლს კოცნი ნედლს და
ხმელსაც.

და აღმერთებ სიტყვას მართალს,
ვითარც „ახალ კაცს“

და „ძველსაც“

ვით ძველსა და ახალ აღთქმას.

2003

ისტორიას კარგად ახსოვს,
ფაზისის და პონტოს
სანაპიროზე,
თუნდ ერთი ხის დამრგველი –
იყო კოლხი...
სულ ერთია, –
ლაზი,
ჭანი,
მარგველი.

1992

კაცთა მოდგმის გაჩენაზე,
მითიდან თუ
თქმულებიდან,
ისმის სულ სხვა მოტივი:
აღ-ღაზაღის,
აღ-აშარის,
პლატონის და პლოტინეს.

1962

კოლხეთის ცის ლაჟვარდში
პირველად რომ ინათა,
თითქოს ღმერთი ოდი ვარ.
და, ვით ეგ ზიუპერი
(მოდგმა „ქართლოსიანთა“),
ბავშვობიდან კი არა,
კოლხეთიდან მოვდივართ.

1987

ვით უფალმა ეს სამყარო,
შენც ლექსებს ქმნი
„არაფრისგან“,
და ჟამთასვლა ასე მიდის...
თუმცა სიკვდილს
ბევრი ელის:
ხმა მოისმის ალბერტ დიდის,
ანსელმ კენტერბერიელის.

1984

სულიწმინდის ქნარები

სადღაც მარადიულში –
 ისევ მიეჩქარებათ,
 უფლის მადლით
 შეფუთვნილთ
სულიწმინდის ქნარები –
დღე-ნიადაგ გიხმობენ:
 „რომ თქვენ თავს
 არ ეკუთვნით*“.

1977

*პავლე მოციქული, კორინთელთა /7,19; 8,364/

ისე, როგორც ბასილ დიდი

გრძნობ „მობერვას“ უცხო ქარის
და შენი გზა სხვაგან მიდის,
მისდევს ოქროსრქიან ირემს.

სულიწმინდის უკრავ ქნარებს,
ისე, როგორც ბასილ დიდი
და ნეტარი ეფრემ მცირე.

1974

შორეული წარსულიდან
ლეგენდები და
მითები,
ენგურივით ისევ მოქუსს
და მეც ისევ,
ვით ფურნემ*, ძველ ბერძნულში,
კვლავ ვკითხულობ ათასობით
სიტყვას კოლხურს.

1999

*ჰოლანდიელმა მეცნიერმა ფურნემ ძველ
ბერძნულში 5 000-ზე მეტი კოლხური (მეგრული)
სიტყვა აღმოაჩინა

დაღლილს მისნობით და
სილამაზით,
წარსულის მითში სძინავს
ელისეს.

აღარც მოსე ჩანს,
აღარც აბრაამი.
და ციდან ვიდაც იქნევს
ელვის ხელს,
დიდი სინათლით სივრცეს
აბრმაეებს.

1988

ეს საწუთრო ტიალია,
აბრეშუმში ჯვალოს აქსოვს.
სხეებმა უნდა გაიაზრონ:
რაც შენ გიხეტიალია,
აღბათ მსგავსი აღარ ახსოვს:
არც ოდისევსს,
არც ენეასს,
არც იაზონს.

2014

ცის მკერდზე მთიებად ჰყვავიან,
წინაპრის სისხლის წვეთები...

და გზები საქართველოს ხსნის:
ყიჟინა

და ხმალთა კვეთება –
მარაბდის,

ქარჩოხის,

ქსნის.

1998

გახსნილია გზა და კარი,
„გურჯი“

თათარს მაინც ვეღარ
ითვისებს.

ოთხასი წლის მერე ისევ,
ეზილბაშთა ძახილს ისმენს
გორის ციხე,

განჯისა და
ბირთვისის.

2002

ციურ „კოლხთა ფსალმუნებს“
ღამეს ვუთევ...
ვითა ღამეს ვუთევდი,
რადგან იგი არის ლოცვის ტაძარი.
და მე ვამბობ,
როგორც მარტინ ლუთერი,
„აქ ვდგავარ და სხვანაირად
არ ძალმიძს“.

2014

მარტყოფი, ძსანი, ბირთვისი

საქართველოს ცა და მიწა,
აბასმა ვერ მიითვისა...
მიტომ ვედარ გახდა მშვიდი.
ჩალმიანი ოცდაშვიდი
ათასი წევს მარტყოფში და
თოთხმეტი კი ქსნის ციხესთან
და თორმეტი იქ –
ბირთვისთან...
ვერც კახეთი და ვერც ქართლი
მომხდურმა ვერ მიითვისა!

1976

დიდ კოლხოსის ნაშიერი,
ვით მზის ძე და ნათესავი,
მიხვალ მთვარის ხეივანით.
ელი ცათა სასუფეველს –
მათესავით,
რადგან ცოდვა „შეინანე“.

2005

დამეული დარბაზიდან –
ვარსკვლავების ვისმენ
კაკუნს,
ეს სამყარო ცხრად კი არა,
ვცანი ათად.
შევციცინებ მაღლით სავსე
ოქროს ტაკუკს,
მზეთა მზეს და
ცანი ცათანს.

1981

ქასქები

იცი,

რასაც აკეთებ,

არაფერი გეშლება...

ხეთურ-ლურსმულ ტექსტებში –
სად სწერია ქასქების* –

ძველკოლხური გვარები:

ქაშქია და ქათხარია,

შარია და ფიფია,

დოლ-ბაიასაც დავეძებ... და

დღეებიც მიჰქრიან...

1992

*ქასქები – წინახეთური მეგრულ-ჭანური ტომები
(ძვ.წ. XV – XIII სს.)

მნათ-მოწაფით ათორმეტით
(შუბლზე ფერი ადევს ნაცრის)
აღსავლით რომ მიისწრაფვის –
მზეა – ქრისტე
და იუდა – ბნელი ღამე
უკან მისდევს,
რომ ცისკრისას ეამბოროს
და ღღე გასცეს!

1992

წესრიგს იცავ კოსმიურს,
უფალივით უვლი თავს,
მაგრამ მაინც ემღურო:
ყოვლის მსმენელ –
გულის-ყურს.
ყოვლის მნახველ
სულის თვალს.

2012

ვითარც შენ იგავეპოთ,
დღე-ნათელი,
ვინც ადიდა,
მას გამოჰყავს თურგი კლდიდან.
შენ აოტე შენი ხალხი
წყვდიადიდან,
ვითარც მოსემ –
ეგვიპტიდან.

1977

რეკვიემი

(2011 წელი, მიწისძვრა იაპონიაში)

სივრცე მიაქვს ქარს და ცუნამს¹
და უფალი აღარ უშლის,
კვლავ ზეიმობს ცად ეშმაკი.
და ადამის ძველ ცოდვაში ისევ

ცურავს:

ფუკუსიმა²,

მიაგ³ და სანრიკუში⁴,

ივატე⁵ და იშნომაკი⁶.

2011

1 ცუნამი (იაპ.) – გიგანტური ტალღები
2,3,4,5,6, – იაპონიის ქალაქები

მებაღე

ლოცვით და უფლის დიდებით,
ცხრავე ცისკარი შეაღე
(არც ლეგენდაა,
არც მითი).

არ ღირსებია მიწიერს,
ფსალმუნმეტყველი დავითის
მერე,
შენსავით მებაღე!

1964

აღბათ ვერცხლი ერია,
შენი ღოცვა მზეთამზე*,
თუკი არ მიუვიდა.
მაშინ უნდა დაიხრხო
თავი,
როგორც იუდამ.

2009

*მზეთამზე – მამალმერთი

წარსულიდან ხმა ისმის –

ბრძენი მაკიაველის:

– სამშობლოა მთავარი!

მისი ოქრო მთა-ველის,

დღენიადგ მატება.

– სამშობლოა მთავარი,

მას არ ეღალატება!

1996

ქალღეველები

ცეცხლის აღში იწვოდა

მთებიცა და

ველებიც.

მომხდურს სისხლი სწყუროდა.

და...

ძველ მცხეთას წვალებით,

ვინც მოვიდა ურიდან*,

ურიები კი არა,

იყვნენ ქალღეველები.

1978

*ური – უძველესი ქალაქი – სახელმწიფო
შუმერში (ძვ. წ. IV ათასწლეული)

(ვარიანტი)

კოლხეთის მკვიდრი,
ზღვის ნაშიერნი,
ხალხი ღეგენდა,
ხალხი ზღაპარი:
ჰალიძონები,
მაკრალები და
ქასქები,
საით წავიდნენ,
ან სად ჰპოვეს
თავშესაფარი?!
ღელავს შავი ზღვა და...
ჩემსავით გულზე ასკდება.

1988

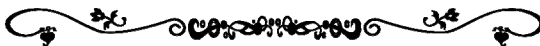
უფლის ხელით ნაწერი,
განა ვარსკვლავებია,
ისინია რიცხვები.
ჩემი ცის მიმწუხრისას –
სიყვარულის მწველ
კოცონს
ჩუმაღ მივეფიცხები.

2007

დრო ერთია,
მთლიანი,
უფლის ანგელოზები –
მას დღე-ღამედ არ ჰყოფენ.
ენატრებათ ამიტომ ხვედრი
ამფიბიების,
ვით ევას და
ადამის,
სიყვარულის ნაყოფი,
ცას ასხია მთიები.

1972

ცას თვალეში უდგას სევდა,
არ ჩანს ჟამი სადარონი,
მაგრამ შენი ფსალმუნები,
ხმელ კვერთხს უცებ სასწაულად
გაანედლებს,
ვით აარონი.

1994

ო შ ლ ა

*„წავიდა (იუდა) შიშთვალება
და მოკუდა!“*

ოთხ.

იყო ეშაფოტი

და იყო გილიოტინა,

საიქიოს მგზავრობის

ერთ-ერთ ლაიტმოტივად.

ახლა თოკით „სიკვდილი“ უფრო

გააქტიურდა

და როს ვნახ თოკ-შიშთველს,

გაიელვებს იუდა.

1997

გზას მიჰყვებოდი ეკლიანს,
არც ვარდი ჰყვოდა,
არც იელი.
არ გქონდა შენ სხვა არჩივი.
შენ „ფსალმუნებმა“
გადაგარჩინეს,
ვითარცა ღვთის მადლმა –
დანიელი.

2013

ციდან ხმა რომ ისმოდა,
მეხთა-ტეხა არ იყო,
ეს უფალი ბრაზობდა.
ედემ-ბაღში აპრილის,
თუკი შესვლას აპირებ,
ლოცვით უნდა შეხვიდე,
უფლის სადარბაზოდან.

2003

ვითარც წამი, გავიდა
ორი ათასწლეული
და თვეები ნაკლული,
რომ მოისმის გოდება –
დედის,
ჯვარზე
გაკრულის.

2011

(ვარიანტი)

კაკასიონი გეპურა ფარივით,
არწივები ფრთებს –
აქ ილესავდნენ.

და ვითა გეა, თავის ანტეოსს,
ძაღვს გაძღვედა პონტო
ეკქსინის.

აი, ამიტომ ყველა „ბრძოლიდან“
გამარჯვებული გამოსულხარ
აქილევსივით.

2014

შენს პატარა გზას თუ ბილიკს,
შორს მიმავალს,
თუმც ერთ ციდას,
შურის თვალი უმზერს ცივად:
სულ სხვა ვარსკვლავები
ცვივა,
„კოლხურ ფსალმუნების“ ციდან.

2009

ისევ კლავად საკვირველი

დიდგორიდან მოისმის –
 ზარი დიდი დავითის,
 რაც ცხოვრებას მიაღვილებს.
მჯერა, ყველა ლეგენდა,
 თქმულება
 და მითი –
დგას კვარცხლბეკზე სინამდვილის.

1977

(გარიანტი)

ბრძენის სიტყვებს ვიმეორებ:

– არის ქვეყნად ისეთი რამ,
მისტიური რასაც ახლავს.

თუ არ ნახე,

ვერ ირწმუნებ,

არ ირწმუნებ?!

ველარ ნახავ!

2001

წინაპართა ხმები ისმის –

აქ –

ფაზისთან,

იქ – ნილოსს.

ცას ვარსკვლავთა ნოტი შვენის.

ზღვა – ფერწერულს –

მოჰგავს ტილოს –

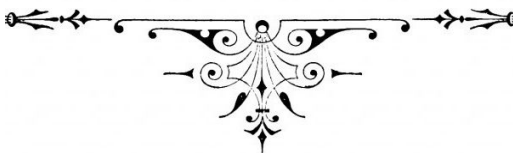
მატისის თუ ბოტიჩელის.

1989

დღეებსა და ღამეებს –
ზურგზე მტკვერი ადინე...
შენს წიგნშია ყოველი:
წუთისოფლის უღრანში,
მამის და ძის
წყალობით
რაც კი მოინადირე.

2000

ოსმ – იაკონია – 2011

ზღვები...

ოკეანები...

შეძრწუნდნენ და შეშფოთდნენ...

ყოველივე ერთმანეთში აიბურდა.

მიწა იძრა თუ უეცრად

განურისხდათ ღმერთი

ბუდა.

2011

1992

ყვაილობის დარი იღვა,
მაგრამ როცა ძმამ
ძმა მოჰკლა,
ცოდვა დადვა ულოსავით.
და მას შემდეგ
ისხამს მიწა –
ეკლებსა და კუროსთაეებს.

1992

*„სომხური დამწერლობა იოანე
ლაზმა (იეროთეროსმა) შექმნა“.
ნოდარ ხვედელიძე*

ქართველები

სომეხთა

შურს,

ღვარძლსა და სიძულვილს

ძლივს-ღა იგერიებენ,

რადგანაც მათ იციან:

გარდუხდელი ვალი აქვთ –

იოანე¹ ღაზის და

პეტრე იბერიელის².

1987

1 – მითრიდატე – (შემდეგ ში იოანე) ღაზი,
კოლხეთის აკადემიის მოძღვართ-მოძღვარი
(რექტორი) V ს.

2 – პეტრე იბერიელი (არეოპაგელი) – იბერიის
უფლისწული (V ს.)

უხსოვარ დროის მითებიდან,
ისე,
ვითარცა ცხვრის ფარას,
ათასწლეულებს მოდენი...
„ოქროს საწმისი“ გიფარავს
რაინდს –
„გრაალის ორდენის“.

2009

ვითარცა მზე სამყაროს,
ვარსკვლავების სამოსი,
ავგაროზად გაცვია.
შენი „ფსალმუნები“ კი,
არის არსთაგამრიგის
მადლის –
ემანაცია*.

1994

*ემანაცია (ლათ) – გამოსხივება

ციდან სტუმრად ჩამოსული

სული –

ცაში ეზიდება

სხეულს...

მაგრამ აწ შენშია:

მზის,

მთვარის და ვარსკვლავების

ნათელიც და...

ზე-დიდებაც.

2004

განქარდება ცისქვეშეთში
ყოველი,
იმედი კი მაინც ბედის
ცდაშია.
მზე შორსაა, მაგრამ მთვარე
ახლოა.

„მშვიდთა მიწა“ –
მეცამეტე ცაშია,
სად ნეტართა დიდი სამოსახლოა.

1976

ვარსკვლავებით დაწინწკლული,
ნათლის სამოსელი გეცვას,
არ დაჰკრავდეს ფერი
ბინდის.

და ისე, ვით ოქროპირმა,
გსურს აქციო მიწა –
ზეცად,
რომ „იქ“ ყოფნა გქონდეს მშვიდი.

2012

პელაზგოსი

მითით და ლეგენდით,
ცეცხლით და ომებით,
ათასწლეულების კარები მოხურე.
უკან ვერ დაბრუნდები ვერასდროს.
ეგეოსის ნაპირთან ხმა ისმის

კოლხური:

– პელაზგოს!¹

„ღვთისდარო²!“ –

პელაზგოს!

1976

1 – პელაზგოსი – პელაზგების ეთნარქი, ეპონიმი

2 – „ღვთისდარი“ – ჰომეროსის სიტყვაა

**ასხის მთებთან და
ურთასთან**

როგორც ათასწლეულები,
ღრუბელს
ღრუბელი სდევდა და
ბნელში ქუხილს დაურთავდა.
როს გრაალმა გაიელვა –
ასხის მთასთან
და ურთასთან,
ვთქვი: სიცოცხლე არ ილევა.

1979

ცით მოსული,
ცის ქვეშეთში,
რადგან სიამაყით დახვალ,
მწამს სამყაროს ყველა კუთხეს,
ყველა კუნჭულს,
რა დღეს,
რა ხვალ! –
გაგაგონებ მზით დათაფლულ
ქართულ „ღურჭულს“*.

1999

*ღურჭული (მეგრ.) – გალობა

ივლისი სოფელში

თვალებგადმოკარკულები –
ჭონჭყში ყრია მოყიყინე
ბაყაყების ნაფოტები.
დასიცხულნი ცას შესცქერენ,
წყალს და წვიმას
აბოდებენ.

1964

მიწას

ცა უყვარს დასაბამიდან,

მისი მზის გული ბევრჯერ

დაიწვა,

ბევრჯერ ყოფილა სიცოცხლით მთვრალი

და, აი,

ახლა,

მყინვარწვერით სურს დედამიწას,

ცას –

სიყვარულით დათხაროს თვალი.

1973

წიგნი – ტაძარი

*(მინაწერი ვაჟა ეგრისელის
„კოლხური ფსალმუნების“ 1575
გვერდიან მესამე ტომზე)*

აღაპერობენ ხელებს ცისკენ,
თვალები აქვთ ცრემლით სველი...
ლოცულობენ...

დიდგულობენ...

როცა ვაჟა ეგრისელის
„ფსალმუნებს“ რომ
კითხულობენ.

2012

ეგეოსის აღაზი

უფლის ძე –
პელაზგოსი,
მრავალათასწლეულთა –
ნაპირებზე გადავა!
ჰომეროსი მას თვლიდა,
„ეგეოსის ადამად“.

1964

დილა,

ღამის ფარდაგს ბერტყავს

და გაცვივა მნათთა მტვერი.

ვით ქორიბის მთაზე მოსეს,

ცით ნაკერი,

ლოცვის ფერი,

ნათლის სამოსელი გმოსავს.

2013

სოფელი,

საწუთრო

*„ჰოი, სოფლისა მრავალნი საცთურნი
ჩვენდა რწეულია“:*

არჩილი

*„მივევ სოფელსა, ავის მყოფელსა, ვაი!“
ვახტანგ მეექვსე*

„ვაი, საწუთროვ, ცრუო სოფელო“:

დავით გურამიშვილი

სამ პოეტს ერთი აწუხებს –

„საწუთროს“ გაუტანლობა,

სხვა არაფერზე არ ჩივის;

ერთი აქვთ საგოდებელი:

ვახტანგს, დავითს და

არჩილის.

1980

ცისკარივით მზის ხელებით,
მეცხრე ციდან მოგიხმობდა

შენ

სამყაროს ღია ჭერი
და გარჯა არ გასვენებდა –
ფუტკრისა და

ჭიანჭველის.

2012

აღამ კადმონი

მეფობს ქარი და ქაოსი,

არა ჩანს არც გუა,

არც ზევსი,

არავინ არავის არ ჰმონებს:

მიწიერ ადამის ხმა ესმის,

ცისიერ

ზე-აღამ კადმონის*.

1989

*აღამ კადმონი – „პირველდედანი მთელი
კაცობრიობის“

მეოცე საუკუნე

შავი ღრუბლით დაფარული,
შორით მოჩანს ცა –
მდიდრული,
მაგრამ წითელ ქარს და...
წითელ
ჭირს უპყრია განუკურნელს –
მწუხრივით თვალდაბინდული,
გონდასშული საუკუნე.

1971

სარჩევი

ფსალმუნი	25
*** (გაზაფხულის მოლოდინში)	26
*** (ღამე ელვის თითებით)	27
*** (მეტეორთა ქროლაში).....	28
*** („კოლხური ფსალმუნები“)	29
*** (პონტოს ნაპირზე ბინადართ)	30
*** (ვარსკვლავებით მოკირწყლულ)	31
*** („ბედისწერის დაფიდან“)	32
*** (დელავს პონტო...)	33
*** (ციდან ჩამოფრენილი)	34
1991 – 1992.....	35
*** (ვარსკვლავებით სნეული).....	36
*** (ეს მეტეორი კი არადა).....	37
*** (ათასწლეულთა დელგამა)	38
*** (ერთი შავი ღრუბელი)	39
*** (ნათლითშემოსილი მთებით).....	40
*** (ვარსკვლავების ბილიკებით)	41
*** (შორორეულ წარსულში დათარეშობს)...	42
*** (დედამიწის ჭურჭელში)	43
*** (ცის გონს შემორჩენილი).....	44
*** (სხვას არა!).....	45

*** ნ. ბ. – ს.....46

*** (ღამის ცის შორეულ წარსულში).....47

*** (ყოფნად მოსულს).....48

სეზანი და მარკესი49

კოსმიური ელვა50

კოლხური ცა51

*** (ამ ღამაზე ცისქვეშეთში).....52

*** (პელიოსის სხივიდან).....53

*** (ამქვეყნიური ამაობის).....54

*** (კოლხეთიდან მოსული).....55

*** (მწუხრი როდესაც ცის ლურჯ წიგნს) ...56

*** (წარსულიდან გადმომსკდარი)57

*** (მე).....58

*** (შენ სიკვდილი ვერრას გიზამს).....59

შენ ხარ მცირე სოფელი60

*** (შორეული ზეციდან).....61

*** (დღეთა ფრთების ფათქუნით).....62

*** (თავს იწონებს მთიებში).....63

*** (ამ წუთისოფლის შარაზე).....64

*** (ვითარც ადრე).....65

დგას და არსად მიდის ბორჯი66

*** (უფლის სიშორეს ტირიან სანთლები) ...67

ნენიკამენ.....	68
*** (ჭეშმარიტად).....	69
ეა და ვერც აია.....	70
ჰერკულესის სვეტები	71
*** (ერთხელ უნდა გაგიჟდეს)	72
*** (მახვილს გაეხარ ალესილს)	73
*** (ვითარცა ვარდს შირაზის)	74
*** (ისე).....	75
*** (ბრუნავს ჟამთა მორევი...).....	76
*** (ადამიდან მოყოლილი)	77
*** (როს ცამ ელვას მეხი ტყორცნა)	78
*** (უფლის რწმენის წყურგილედან)	79
ქსენოფილები	80
*** (ვარსკვლავებით დასახლებულ).....	81
სამება.....	82
*** (უკვდავებას შემოხვდები)	83
*** (ძილი აღარ ეკარება).....	84
დოღმენებს და მეგალითებს	85
*** (მეცხრე ციდან გადმოსული).....	86
ათონში.....	87
*** (სტუმრად მავალს გზას მიბნევდა).....	88
*** (ვით მითიურ წინაპარს)	89

მნათე	90
*** (აქ ედემად გვეხვენება).....	91
ორი დიდი ნეტარი	92
*** (ტალღები)	93
*** (შენ ხარ ალიგიერი)	94
*** (დედამიწა კი სულ სხვაა)	95
15 მაისი.....	96
*** (მერე)	97
*** (სიცოცხლე და სინათლე)	98
*** (არ ეკარება თვალებს რული)	99
*** (ხელებით გიპყრია ზესკნელი)	100
*** (უფალს ლოცვას აღუვლენ)	101
*** (პელიოსის ნაშიერს).....	102
*** (უხილავი სამყაროს)	103
*** (წვიმები სველი თითებით).....	104
*** (ჯორჯ ბაირონს ელოდება)	105
*** (ცით სიცოცხლედ ჩამოსული)	106
*** (ისტორიის „მეჯლისში“).....	107
*** (თუ წუთისოფლის შარაზე)	108
„დაუჯდომელი“ და „დავითიანი“	109
*** (ცეცხლი დაეშრიტებათ)	110
აბერე	111

*** (ნიმბად გედგა მზე).....	112
*** (ოთხთა ძმათა მოზელილს).....	113
*** (სნეულს კურნავ).....	114
*** (იგი „განუზომელი“).....	115
*** (ცა).....	116
ნოსტეში.....	117
*** (ურწმუნოსა და უღმერთოს).....	118
*** (ათორმეტი საუკუნე).....	119
*** (ვარსკვლავით შორეული).....	120
ღიანებს და ღიოხებს.....	121
*** (მამა, ძე და სულიწმინდის).....	122
Homing.....	123
*** (ვარსკვლავებით დაწინწკლული).....	124
*** (შენ ოდით დაგკვა ბუნება).....	125
*** (მადლით დაუშრეტელი).....	126
*** (შორი და ახლობელი).....	127
*** (სული უფლის მონაბერი).....	128
*** (ვერ დაადნო მზის ხურვებამ).....	129
*** (ჩაქრა ბაგრატიონთა).....	130
*** (უფლის მადლით შებუმბლული).....	131
*** (შორი წარსულის მთის და).....	132
*** (მუხლმოყრით).....	133

*** (ელვა გაკრთა ღვთის ფიქრივით).....	134
*** (გაიელვებს სახე ღოდის)	135
*** (ორი ათასი წელია).....	136
ვენახი და აგარაკი	137
*** (შენს მტრებსა და მოშურნეთ).....	138
*** (რაც უნდა გითხრან და).....	139
შენი სახელი.....	140
აგუნა	141
*** (მღგარი ღოდინის ჭიშკართან).....	142
*** (სახე წითლად შეფაკული).....	143
*** (მწვევრვალებს რომ აფენია).....	144
*** (გრიგალად და ქარიშხალად).....	145
შურისძიება	146
*** (ღელვას გაჰყვა...)	147
*** (მამა უფალმა შემინდოს).....	148
ვითარც ჩემი მზე და ფარი.....	149
*** (ვინ უნდა იყოს ნეტავი?)	150
ძლევაჲ საკვირველი.....	151
*** (ეს მიწისძვრა კი არაა).....	152
*** (სიღურჯეს წუხს ცა).....	153
*** („ცეცხლთაგან შეჭამნეს იგინი“).....	154
*** (სინამდვილე).....	155

კოლხეთი	156
*** (შენი სული).....	157
*** (დეკემბრის სუსხმა მიდამო)	158
ეანნას ტაძარი	159
*** (ელის მარადიული).....	160
*** (დღე-ნიადაგ ლოცვებით)	161
სული – „კა“	162
კოლხა – კოლა – არტანის.....	163
*** (ცას და მიწას შუა ჰკიდიას)	164
*** (ფიქრი მარადიული)	165
მიწყალე მე.....	166
*** (ვითარცა დავით ფსალმუნმეტყველის)..	167
*** (შორორულ ცის კიდეზე).....	168
ბარკლაის და ბაგრაციონს.....	169
*** (განენის დღიდან ღვთის მადლით).....	170
*** (დავიწყების სიავეს)	171
*** (მზე როცა ჩალუსკუმდება).....	172
ორი დავითი	173
*** (არყოფნა კი მექცეს ყოფნად)	174
*** (ათასმა ეშმამ და ბელზებელმა).....	175
მუცლით მეხლაპრე – მზაკვარი	176
*** (შურის ძერამ წარგვტაცა)	177

*** (მზის მადლს გამოყოლილი)	178
იაპონია	179
*** (ღვთისმოსიში უნთებ სანთლებს)	180
*** (საწუთროსთან ჭიდილით).....	181
ერეხეთი და ნინევი	182
*** (- სული არის უკვდავი)	183
*** (აქ ყოფნის დიდ მზეს და).....	184
დაიანები.....	185
*** (მაცილს თავის წილს მიაგებ)	186
*** (ისტორიას კარგად ახსოვს).....	187
*** (კაცთა მოდგმის გაჩენაზე).....	188
*** (კოლხეთის ცის ღაჟვარდში).....	189
*** (ვით უფალმა ეს სამყარო).....	190
სულიწმინდის ქნარები.....	191
ისე, როგორც ბასილ დიდი	192
*** (შორეული წარსულიდან)	193
*** (დაღლილს მისნობით და)	194
*** (ეს საწუთრო ტიალია)	195
*** (ცის მკერდზე მთიებად ჰყვავიან).....	196
*** (გახსნილია გზა და კარი).....	197
*** (ციურ „კოლხთა ფსალმუნებს“)	198
მარტყოფი, ქსანი, ბირთვისი.....	199

*** (დიდ კოლხოსის ნაშიერი)	200
*** (დამეული დარბაზიდან)	201
ქასქასები	202
*** (მნათ-მოწაფით ათორმეტით)	203
*** (წესრიგს იცავ კოსმიურს).....	204
*** (ვითარც შენ იგავებით).....	205
რეკვიემი	206
მებაღე	207
*** (აღბათ ვერცხლი ერია).....	208
*** (წარსულიდან ხმა ისმის).....	209
ქაღდეველები.....	210
*** (კოლხეთის მკვიდრი)	211
*** (უფლის ხელით ნაწერი)	212
*** (დრო ერთია)	213
*** (ცას თვალეში უდგას სევდა).....	214
იუდა	215
*** (გზას მიჰყვებოდი ეკლიანს).....	216
*** (ციდან ხმა რომ ისმოდა).....	217
*** (ვითარც წამი, გავიდა)	218
*** (კავკასიონი გეპყრა ფარივით).....	219
*** (შენს პატარა გზას თუ ბილიკს).....	220
ისევ ძლევაჲ საკვირველი	221

*** (ბრძენის სიტყვებს ვიმეორებ)	222
*** (წინაპართა ხმები ისმის)	223
*** (დღეებსა და ღამეებს)	224
ისევ იაპონია – 2011	225
1992	226
*** (ქართველები)	227
*** (უხსოვარ დროის მთებიდან).....	228
*** (ვითარც მზე სამყაროს).....	229
*** (ციდან სტუმრად ჩამოსული).....	230
*** (განქარდება ცისქვეშეთში)	231
*** (ვარსკვლავებით დაწინწკლული)	232
პელაზგოსი	233
ასხის მთებთან და ურთასთან	234
*** (კით მოსული)	235
ივლისი სოფელში.....	236
*** (მიწას)	237
წიგნი – ტაძარი.....	238
ეგეოსის ადამი.....	239
*** (დილა).....	240
სოფელი, საწუთრო.....	241
*** (ცისკარივით მზის ხელებით)	242
ადამ კადმონი.....	243
მეოცე საუკუნე.....	244

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 2

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 2

გამომცემლობის

რედაქტორი

– ერეკლე საღლიანი

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი უშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუშუბაძე

კორექტორი

– მარი ებნათაშვილი

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ეკა და დავით ჯიფშელაძეები

გამომცემელი – აპოლონ ბაღელია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2019

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაიას №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com